

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural
Ministarstvo Poljoprivrede, Šumarstva i Ruralnog Razvoja
Ministry of Agriculture, Forestry and Rural Development

Ministar Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja,

U podršci člana 8 stav 5, člana 15 stav 7, Zakona br. 08/L-072 o poljoprivredi i ruralnom razvoju (Službeni list Republike Kosova, br. 8/29, mart 2023.), člana 14. stav 7. Zakona br. 08/L-193 o budžetskim izdvajanjima za budžet Republike Kosovo za 2023. godinu, člana 4 stav 1. podstav 1.11. Prilog 1, tačka 11. Uredbe (VRK) br. 14/2023. o oblastima administrativne odgovornosti Kancelarije premijera i ministarstava (16.08.2023) kao i člana 11 stav 1, podstav 1.3, Zakona br.08/L-117 Za Vladu Republike Kosova (Službeni list, br.34/18 Novembar 2022),
Izdaje:

ADMINISTRATIVNO UPUTSTVO (MPŠRR) - BR.14 / 2023
O MERAMA I KRITERIJUMIMA PODRŠKE ZA RURALNI RAZVOJ ZA 2023
GODINU

POGLAVLJE I

OPŠTE ODREDBE

Član 1
Svrha

Ovim Administrativnim uputstvom utvrđuju se principi, uslovi, procedure, kriterijumi podobnosti i kriterijumi odabira za sprovođenje mera Programa ruralnog razvoja, usvojenih za 2023. godinu.

Član 2
Delokrug

1. Odredbe ovog administrativnog uputstva su obavezne za Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja, aplikanata (podnosiocce zahteva) i korisnike od mera ruralnog razvoja.

2. Ovo Administrativno uputstvo utvrđuje podršku za mere i pod-mere Programa za ruralni razvoj (PRR) 2023.

Član 3 Definicije

1. Izrazi i skraćenice korišćeni/e u ovom Administrativnom uputstvu imaju ova značenja:
 - 1.1. “**MPŠRR**” - podrazumeva Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja;
 - 1.2. “**ARBK**” - podrazumeva Agenciju za registraciju biznisa na Kosovu;
 - 1.3. “**ARB**” - podrazumeva Agenciju za razvoj poljoprivrede;
 - 1.4. “**PRR 2023.**” - podrazumeva Program za ruralni razvoj za 2023. godinu;
 - 1.5. “**Mera 1**” - podrazumeva investicije u fizičkim imovinama u poljoprivrednim gazdinstvima;
 - 1.6. “**Mera 3**” - podrazumeva investicije u fizičkim imovinama u preradi i trgovanju poljoprivrednih proizvoda;
 - 1.7. “**Mera 7**” - podrazumeva diversifikaciju farmi i razvoj biznisa;
 - 1.8. “**Mera 5**” - podrazumeva pripremu i sprovođenje lokalnih razvojnih strategija - pristup LEADER;
 - 1.9. “**Poziv za apliciranje**” - podrazumeva javno obaveštenje o prijemu aplikacija;
 - 1.10. “**Aplikant**” - podrazumeva fizičko ili pravno lice, koje aplicira za dobijanje projekta u PRR 2023.;
 - 1.11. “**Aplikacija**” - podrazumeva popunjen obrazac za apliciranje sa svim dokumentima zahtevanim od ARP;
 - 1.12. “**Projekat**” - podrazumeva dokument koji predviđa planiranu investiciju za podršku iz PRR 2023., dostavljen od aplikanta;
 - 1.13. “**Odabir**” - podrazumeva selekciju projekata, prema rangiranim bodovima;
 - 1.14. “**Kriterijumi odabira**” - podrazumeva kriterijume koje treba da utvrdi Upravljačko telo, da bi se obezbedili prioriteta finansiranja najboljih projekata koji adresiraju potrebe identifikovane u SWOT analizi i ciljevi utvrđeni u PRR 2023.;
 - 1.15. “**Korisnik**” - podrazumeva fizičko ili pravno lice, koje je odabrano korisnikom nakon procene aplikacije, potpisivanja ugovora i finansiranja projekta od MPŠRR;
 - 1.16. “**Stepen javne podrške**” - podrazumeva doprinos iz javnog budžeta za sprovođenje projekta;
 - 1.17. “**Ugovor**” - podrazumeva ugovor koji se potpisuje između korisnika i ARP-a za sprovođenje dobijenog projekta;

- 1.18. **“Prihvatljivi troškovi”** - podrazumeva troškove koji su podržani finansijskim sredstvima;
- 1.19. **“Drvenasto voće”** - podrazumeva jabuke, kruške, šljive, višnje, orahe, lešnike, kesten, trešnje, kajsije, breskve, dunje;
- 1.20. **“Jagodasto voće”** - podrazumeva jagode, maline, kupine i borovnice;
- 1.21. **“Period sprovođenja projekta”** - podrazumeva period za sprovođenje projekta utvrđenog u administrativnom uputstvu i ugovoru potpisanom između korisnika i ARP-a.
- 1.22. **“Zahtev za plaćanje”** - podrazumeva podnošenje zahteva za plaćanje prihvatljivih troškova, dokazano važećim fakturama za troškove realizacije projekta;
- 1.23. **“Eks-post kontrola”** - podrazumeva kontrolu na terenu investicija nakon sprovođenje projekta sufinansiranog od Programa ruralnog razvoja, ako se projekat pridržava uslovima ugovora zaključenog između ARP i korisnika;
- 1.24. **“IBF”** - podrazumeva Identifikacioni broj farme;
- 1.25. **“NŠP”** - podrazumeva nedrvne šumske proizvode;
- 1.26. **“ALB”**- podrazumeva aromatične lekovite biljke;
- 1.27. **“Farma”** - podrazumeva proizvodnu jedinicu u tehničkom i ekonomskom aspektu koja se upravlja od farmera u kojoj se odvijaju poljoprivredne aktivnosti i aktivnosti ruralnog razvoja;
- 1.28. **“Proširenje”** - podrazumeva proširenje postojećeg objekta.
- 1.29. „RRIZ“- Podrazumeva Registar registracije i identifikacije životinja
- 1.30. „LAG“- Podrazumeva Lokalne akcione grupe

Član 4 **Podržane mere**

1. Podržane mere su:

- 1.1. Mera 1 - Investicije u fizičkim imovinama u poljoprivrednim gazdinstvima;
- 1.2. Mera 3 - Investicije u fizičkim imovinama u preradi i trgovanju poljoprivrednih proizvoda;
- 1.3. Mera 7 - Diversifikacija farmi i razvoj biznisa;
- 1.4. Mera 5 - Priprema i sprovođenje strategija lokalnog razvoja - pristup LEADER.

Član 5 **Geografski opseg**

Program ruralnog razvoja 2023. uključuje celu teritoriju Republike Kosova.

Član 6

Zajednički kriterijumi za mere

1. Ovi kriterijumi važe za Meru 1 - Investicije u fizičkim imovinama u poljoprivrednim gazdinstvima, Meru 3 - Investicije u fizičkim imovinama u preradi i trgovanju poljoprivrednih proizvoda i Meru 7 - Diversifikacija farmi i razvoj biznisa:

1.1 Svi korisnici projekata ruralnog razvoja obavezuju se da održavaju svoje investicije prema usvojenom projektu tokom pet (5) godina nakon datuma izvršenja plaćanja, onoliko koliko traje period nadzora i saradivati sa službenicima MPŠRR-a, ARP-a, revizorom, drugim organizacijama i institucijama na zahtev ARP-a. Uslovi finansiranja biće detaljnije utvrđeni u ugovoru između korisnika i ARP-a.

1.2 Ukoliko ne održava investicije, korisnik se obavezuje da vrati finansirani iznos javne podrške.

1.3 Svi korisnici projekata ruralnog razvoja nakon finalizacije investicija moraju imati funkcionalni projekat prema biznis planu, PRR i kriterijumima ovog Administrativnog uputstva.

1.4 Zahtev za plaćanje se odbija za projekte koji nisu finalizovali neku aktivnost za koju je bodovan tokom procesa procene.

1.5 Korisniku se ne može dati novi projekat ako prethodni projekti nisu završeni u skladu sa ugovorom potpisanim sa ARP-om;

1.6 Projekti finansirani od Programa ruralnog razvoja 2023. ne smeju biti finansirani i od Kancelarije EU-a na Kosovu, ili nekog drugog domaćeg ili međunarodnog javnog donatora;

1.7 U slučaju da je korisnik dobio podršku za isti projekat od drugog donatora, njemu se ne daje podrška ili ako ju je dobio, on će biti prinuđen da vrati primljena sredstva, kao i protiv njega će se sprovesti kaznene mere u skladu sa zakonodavstvom na snazi;

1.8 Aplikantu se ne može dati novi projekat ako nije završio prethodnu investiciju. Ako je potencijalni korisnik prethodno bio korisnik nekog projekta iz MPŠRR u posljednjih pet (5) godina, i nalazi se u periodu nadzora, pre potpisivanja novog ugovora sa ARP-om, mora izvršiti kontrolu kako bi se uradila verifikacija prethodnog projekta. Ako projekat nije održavan i/ili nije funkcionalan, ne može se zaključiti novi ugovor;

1.9 Svi korisnici koji su u svom biznis planu izjavili da će stvoriti nova radna mesta i za to su dobili bodove tokom procene moraju ih stvoriti i da dokažu sa plaćanjem penzijskog doprinosa i poreza na plati počevši najmanje od poslednjeg meseca pre zahteva za poslednje plaćanje.

1.10 Korisnici su obavezni da drže ova radna mesta popunjena radnicima sa punim radnim vremenom, onoliko koliko traje period nadzora.

1.11 Farme ili preduzeća koja poseduju dva IBF-a sa istim imovinama u registru farmi se odbijaju. Podaci IBF-a moraju biti ažurirani.

1.12 Aplikant ne može imati koristi od projekta ako je u suprotnosti sa Zakonom br. 06/L-011 o sprečavanju sukoba interesa u vršenju javne funkcije.

1.13 Sprovođenje projekta/početak investicija može se vršiti samo nakon potpisivanja ugovora sa ARP-om. Plaćanje javne pomoći će se vršiti na osnovu zahteva za plaćanje i uslova zahtevanih u ugovoru.

1.14 Plaćanje za ove mere vrši se u dve rate, prvi deo javne podrške u vrednosti od 50% vrši se u obliku akontacije nakon potpisivanja ugovora sa korisnikom, pod uslovom obezbeđivanja bankarske garancije, dok ostali deo od 50% se plaća nakon verifikacije završetka opšte investicije;

1.15 Bankarska garancija mora se obezbediti samo za akontaciju od 50% javne podrške;

1.16 Bankarska garancija mora se obezbediti za vremenski period dok se realizuje poslednje plaćanje od ARP-a, odnosno do poslednje odluke Žalbene komisije. Svaki zahtev za dodatnim rokom mora se pokriti bankarskom garancijom.

2. Zahtevi apliciranja za podršku

2.1 Opšti zahtevi u nastavku se sprovode, osim ako se drugačije zahteva u opisu mere.

2.2 Svi aplikanti koji apliciraju za podršku iz PRR-a moraju dostaviti obrasce apliciranja izdate od Agencije za razvoj poljoprivrede za posebne mere i da kompletiraju zahtevane dokumente.

2.3 U aplikaciji moraju se uključiti prihvatljive aktivnosti i troškovi vezane za projekat za koji se aplicira.

2.4 Aplikant može aplicirati na različite mere programa. Međutim, aplikant može aplicirati samo jednom unutar mere/pod-mere u roku/pozivu za apliciranje.

2.5 Ako se aplikacija odobri, aplikant mora završiti ovaj projekat pre nego što aplicira za drugi projekat.

3. Uslovi za sprovođenje mera PRR-a

3.1 U slučaju aktivnosti izgradnje/renoviranja/proširenja, aplikanti moraju dostaviti kopije crteža projekta i procenjeni trošak predviđenih radova i materijala.

3.2 Aktivnosti izgradnje/renoviranja/proširenja moraju biti u skladu sa utvrđenim standardima Opštine u skladu sa urbanističkim i prostornim planovima i/ili drugim primenljivim standardima Opštine;

3.3 Aplikant mora dokazati da je on/ona vlasnik zemljišta/zgrade u koju će se vršiti investiranje ili koji/a ima pravo da koristi i uzme pod zakupom njega/nju za najmanje 10 godina. Potpisani i

overeni ugovori o zakupu pre perioda apliciranja, moraju pokrivati vremenski period od najmanje 5 godina od dana odobrenja.

3.4 Šumska zemljišta (prema sertifikatu vlasništva) ne prihvataju se kao poljoprivredno zemljište. Zemljišta privatizovana od KAP-a, koja se u imovinskom sertifikatu predstavljaju kao "zemljište uzeto pod zakupom za 99 godina" tretiraju se kao zemljište u vlasništvu privatizatora.

3.5 Aplikant ne sme imati neplaćene obaveze prema državi, fiskalne obaveze, poreze na imovinu ili na prihode ili neku drugu obavezu prema državi.

POGLAVLJE II

MERA 1

INVESTICIJE U FIZIČKIM IMOVINAMA U POLJOPRIVREDNIM GAZDANSTVIMA

Član 7 Korisnici

1. Krajni korisnici:

1.1 Korisnici pod ovom merom su farmeri, prema definiciji u Zakonu br. 08/L-072 o poljoprivredi i ruralnom razvoju;

1.2 Svi aplikanti ove mere moraju biti registrovani u Registar farme. Sertifikat o Identifikacionom broju farme (IBF) mora biti na ime aplikanta;

1.3 Ako aplikant ima aktivan biznis, i registrovan je u KARB mora aplicirati kao pravno lice i sertifikat IBF-a mora biti na ime preduzeća. Preduzeće mora imati kod o odgovarajućoj aktivnosti pre apliciranja;

1.4 Svi korisnici projekata ruralnog razvoja obavezuju se da održavaju svoje investicije, prema projektu usvojenom tokom 5 godina nakon izvršenja poslednjeg plaćanja, od ARP;

1.5. Ukoliko ne održava investicije, korisnik se obavezuje da vrati finansirani iznos javne podrške;

1.6. Aplikant može ponovo aplicirati samo nakon što bude završilo sprovođenje trenutnog projekta.

2. Zajednički kriterijumi podobnosti.

2.1. Ako je aplikant fizičko lice, on mora biti najmanje 18 godina, ali da nije navršilo 65 godina. U slučaju preduzeća ovaj kriterijum se ne primenjuje;

2.2. Fizičko lice mora da ima završeno najmanje obavezno elementarno školovanje (8 ili 9 godina);

2.3. Aplikant mora imati najmanje dve (2) godine radnog iskustva u oblasti u kojoj aplicira, dok oni koji nemaju dve godine radnog iskustva, moraju pohađati kurseve obuke sa najmanje 20 nastavnih časova u oblasti za koju apliciraju, a koje će završiti pre zahteva za poslednje plaćanje;

2.4. U slučaju preduzeća, zahtev važi za vlasnika, zaposlenog ili ovlašćeno lice preduzeća. Zaposleni u preduzeću ili ovlašćeno lice mora imati ugovor o radu najmanje još za pet (5) godine nakon momenta apliciranja;

2.5. Aplikanti moraju imati regulisane poreske obaveze:

2.5.1 Fizička lica, porez na imovinu, dok

2.5.2 Preduzeća, porez na prihode korporacija;

2.6. Ako je zemljište ili neka druga imovina na kojoj će se vršiti investiranje u suvlasništvu, aplikant mora da donese saglasnost suvlasnika sa kopijom ličnih karata;

2.7. U slučaju da je zemljište u sertifikatu o vlasništvu planinsko ili šumsko zemljište i na terenu je poljoprivredno zemljište, aplikant mora prethodno da promeni namenu zemljišta u katastru, a zatim aplicirati;

2.8 U slučajevima zemljišta uzetih pod zakupom od ASP ili KAP, prihvataju se i šumska zemljišta, pod uslovom da se u aplikaciju priloži potvrda od ASP ili KAP da je dotično zemljište poljoprivredno zemljište;

2.9 Korisnici koji su se u biznis planu obavezali da će imati zaposlene, moraju se registrovati u KARB najmanje kao Individualni biznis D.O.O.-i;

2.10 Moraju ugovoriti imovine predstavljene u aplikaciji i sva plaćanja moraju se izvršiti sa računa biznisa;

2.11 Da se uradi digitalizacija na mestu gde se vrši investiranje.

2.12 Svi aplikanti se obavezuju da u svom biznis planu svedoče da angažuju jednog studenta za jednu (1) godinu.

2.13 Svi dobitnici projekata u vrednosti iznad 50.000 evra, obavezni su da najmanje za 1 kalendarsku godinu od dana potpisivanja ugovora, angažuju najmanje jednog studenta u poslednjoj godini ili novodiplomiranih iz poljoprivrednih nauka ili agroekonomije, u cilju realizacije radne prakse. Angažovano lice mora biti sa istom ili približnom stručnom spremom sa sektorom, dokazana putem overenog ugovora.

3. Ekonomska održivost:

3.1. Aplikant mora da dokaže ekonomsku održivost farme kroz biznis plan, o rezultatima koje namerava da postigne do kraja perioda investicija;

3.2. Kriterijumi koje će ARP koristiti da bi procenila ekonomsku održivost su novčani tok i povrat investicija, te finansijski izveštaj za pravna lica, dok za fizička lica bankarski obrt za projekte preko 50.000 evra.

- 3.3. U slučajevima kada je predložena vrednost projekta preko 50.000 evra, tada aplikant mora doneti dokaz o svom finansijskom stanju. U slučajevima kada je aplikant registrovano pravno lice, on kao dokaz mora pružiti sveobuhvatan bilans uspeha iz prethodne godine. Finansijski dokaz se sastoji od najmanje 50% prometa vrednosti sufinansiranja od strane korisnika.
- 3.4. U slučajevima kada je aplikant fizičko lice, isti mora dokazati stanje na svom bankovnom računu za poslednji 6 mesečni period, najmanje 25% prometa vrednosti sufinansiranja od strane korisnika.
- 3.5. Način na koji se dokazuje ekonomska održivost biće objašnjen u vodiču za aplikante koji se priprema od ARP.
- 3.6. Fondovi ARP-a dati za korisnika moraju se uzeti u obzir kada se izračunava ekonomska održivost korisnika.
- 3.7. U slučaju investicija manja ili jednaka 20.000 evra, može se prihvatiti pojednostavljeni oblik biznis plana ili predlog-projekta, očuvajući prognoze finansijske/ekonomske održivosti.
- 3.8. Aplikant mora dostaviti predlog/projekta prema modelu koji će se objaviti na web stranicama ARP-a i MPŠRR-a. Predlog projekta treba uključiti novčani tok i tabelu povrata investicije.
- 3.9. Za investicione projekte u kojima su prihvatljive investicije veće od 20.000€, aplikanti moraju dostaviti biznis plan prema modelu koji će se objaviti na web-stranicama ARP-a i MPŠRR-a.
- 3.10. Biznis plan je glavni dokument za procenu ekonomske održivosti.
- 3.11 Planirane investicije moraju biti u skladu sa proizvodnim kapacitetom. Tokom procene aplikacija, bazirajući se na biznis plan, službenici ARP-a su obavezni da odbiju deo investicija koji je u suprotnosti sa ovim principom. Ekonomska i finansijska održivost se procenjuje na osnovu predloga-projekta ili biznis plana. Biznis plan mora pokazati ekonomsku održivost farme/preduzeća na kraju realizacije investicije.

4. Nacionalni standardi/EU:

- 4.1 Nacionalni standardi za zdravlje životinja, dobrobit životinja i zaštitu životne sredine predstavljeni su u vodiču za aplikante.
- 4.2 Oni se moraju ispuniti najkasnije pre zahteva za poslednje plaćanje i verifikuju se prilikom kontrole službenog lica na mestu investicija;
- 4.3. U slučaju investicija u nove voćnjake i vinograde, pre potpisivanja ugovora o sufinansiranju, korisnik granta mora doneti hemijske i fizičke analize zemljišta sa pozitivnom preporukom o podobnosti za predviđenu investiciju. U slučaju da je preporuka negativna, odbija se davanje granta.

5. Drugi kriterijumi prihvatljivosti:

5.1 Korisnici projekata sa prihvatljivom investicionom vrednošću u većoj vrednosti od 30.000€, ili korisnici koji su prijavili nove radnike u biznis planu i za koje su bodovani, pre potpisivanja ugovora sa ARP-om, moraju da registruju preduzeća kao pravno lice ili individualni biznis i investicije/troškovi sprovođenje projekta moraju se fakturisati na ime biznisa;

5.2 Projekti finansirani od Programa ruralnog razvoja 2023. ne dozvoljava se da budu finansirani i od Kancelarije EU-a na Kosovu ili nekog drugog domaćeg ili međunarodnog javnog donatora; Ukoliko se dokaže da je korisnik dobio podršku za isti projekat i od drugog donatora, njemu se ne daje podrška ili ako ju je dobio, biće u obavezi da vrati primljena sredstva, kao i prema njemu biće sprovedene kaznene mere u skladu sa zakonom;

5.3 Aplikantu se ne može dodeliti novi projekat ako nije završio prethodnu investiciju;

5.4 Ako je potencijalni korisnik prethodno bio korisnik nekog projekta iz MPŠRR-a u (5) zadnjih pet godina i nalazi se u periodu nadzora, pre potpisivanja novog ugovora sa ARP, mora uraditi kontrolu kako bi se izvršila verifikacija prethodnog projekta. Ako projekat nije održavan i/ili nije funkcionalan, ne može se zaključiti novi ugovor;

5.5 Sve imovine koje se odnose na investiciju i za koje ima odgovarajuće rubrike u aneksu IBF-a moraju biti registrovane u Registru farme;

5.6 Svi ugovori o zakupu moraju biti notarizovani ili overeni od suda, osim ugovora o zakupu sa Agencijom za šume Kosova (AŠK), Kosovskom agencijom za privatizaciju (KAP) i sa Opštinom, koji nemaju potrebe biti overeni;

5.7 Zemljišta privatizovana od KAP-a, koja se u imovinskom sertifikatu predstavljaju kao "zemljište uzeto u zakupu na 99 godina" tretiraju se kao vlasništvo privatizatora. I zemljišta kupljena od privatizatora tretiraju se kao zemljište u vlasništvu kupca;

5.8 Zemljišta sa nedovršenom komasacijom prihvataju se odlukama nadležnog organa, dakle i bez sertifikata o imovini;

5.9 Mesto/zemljište pod hipotekom gde se realizuje investicija, nije prihvatljivo za investiranje, bilo u vlasništvu ili uzeto pod zakupom;

5.10 Ako je od parcele samo jedan njen deo dat u zakup, aplikant pre apliciranja mora uraditi digitalizaciju dela datog pod zakupom i priložiti fizičku kopiju digitalizovanog dela dosijeu apliciranja;

5.11 U slučaju da su parcele fizički spojene jedna sa drugom, prihvataju se kao jedna parcela, čak i u slučajevima kada je jedna u zakupu, a druga u vlasništvu.

5.12 U slučaju projekata koji predviđaju izgradnju, proširenje, renoviranje ili samo u opremi, aplikanti prilikom apliciranja moraju dostaviti;

5.12.1 Sertifikat o vlasništvu - Posedovani list parcele u koju će se vršiti investicija;

5.12.2 U slučajevima kada je zemljište/objekat uzet/o u zakupu, posedovani list zemljišta gde zemljište/objekat mora biti na ime zakupodavca.

5.12.3 U slučaju da je zemljište/objekat uzet/o u zakupu, zahteva se overeni ugovor o zakupu za najmanje 10 godina.

5.12.4 Ako je ugovor potpisan i overen pre datuma apliciranja, mora pokrivati vremenski period za najmanje 5 godina od dana odobrenja, pod uslovom da ugovor bude nadovezan sa prethodnom investicijom/aktivnošću.

5.12.5 Overeni ugovor mora sadržati i saglasnost vlasnika (zakupodavca) za investiciju koja će se izvršiti u njegovo zemljište/objekat;

5.12.6 Ukoliko je zemljište/objekat u koji će se vršiti investicija u suvlasništvo, aplikant mora doneti saglasnost suvlasnika i kopije ličnih karata;

5.12.7 Kopiju plana parcele gde će se vršiti investicija;

5.12.8 Kopiju skica objekta;

5.13 Osim ovih dokumenata, u slučaju izgradnje, proširenja ili renoviranja objekata, potrebni su i ovi dodatni dokumenti:

5.13.1 Predračun troškova materijala i predviđenih radova;

5.13.2 Poseban pripremljeni dokument (ne deo biznis plana) od samog aplikanta ili uz pomoć graditelja;

5.13.3 Saglasnost opštine kojom se dokazuje da u slučaju davanja granta podnosilac zahteva može dobiti građevinsku dozvolu za parcelu na kojoj se planira ulaganje;

5.13.4 Građevinska dozvola nadležnog organa (Opštine) za parcelu na kojoj se planira investicija. Nije potrebno za projekte renoviranja;

5.13.5 U slučaju izgradnje, proširenja ili renoviranja objekata, podizanja voćnjaka, vinograda i/ili postavljanja sistema za navodnjavanje na zemljištima uzetim pod zakup, ugovor o zakupu mora biti najmanje 10 godina, računajući od godine apliciranja. Ugovori potpisani i overeni o zakupu pre roka apliciranja, moraju pokrivati vremenski period od najmanje 5 godina od dana odobrenja; pod uslovom da ugovor bude nadovezan sa prethodnom investicijom/aktivnošću.

5.13.6 Ugovor mora sadržati i saglasnost vlasnika (zakupodavca) o investiciji koja će se vršiti na njegovom zemljištu;

5.13.7 Ugovor o zakupu ne zahteva se samo u slučajevima kada su vlasnik zemljišta i aplikant u suvlasništvu, u bračnom odnosu ili u direktnoj krvnoj liniji bez granica (npr.: pradedovi, dedovi, roditelji, deca, unuci, unuke na osnovu zakona na snazi) a to se dokazuje kroz izvod venčanih ili izvodom rođenih ili izvodom umrlih. Takođe, aplikant mora popuniti Izjavu pod zakletvom, kojom dokazuje da je potencijalni naslednik zemljišta;

5.13.8 Korisnik, prilikom podnošenja zahteva za plaćanje u ARP-u, istovremeno mora dostaviti i građevinsku dozvolu od nadležnog organa Opštine u slučaju izgradnje ili proširenja;

5.13.9 Svi korisnici koji su u svom biznis planu izjavili da će stvarati nova radna mesta i za to su dobili bodove tokom procene moraju ih stvoriti i dokazati plaćanjem penzijskog doprinosa i poreza na platama počevši najmanje od poslednjeg meseca pre zahteva za poslednje plaćanje. Korisnici su obavezni da održavaju ova radna mesta popunjena radnicima sa punim radnim vremenom onoliko koliko traje nadzorni period.

5.14 Pre zahteva za plaćanje u Agenciji za razvoj poljoprivrede, korisnik mora dostaviti:

5.14.1 Građevinsku dozvolu od nadležnog organa (Opštine), za parcelu na kojoj je planirano ulaganje, Nije potrebno za projekte renoviranja;

5.14.2 U slučajevima izgradnji/proširenja sa osnovnom površinom preko 10m², zahteva se građevinska dozvola.

6. Investicije u proizvodnji obnovljive energije

6.1. U okviru ove investicije podržava se proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora za "samo-potrošnju" (električna energija proizvedena/deponovana u mreži je prosečno jednaka električnoj energiji potrošenoj tokom godine). Ovo se opravdava činjenicom da, pošto se električna energija ne može čuvati, ako se ne potroši, može se pustiti u mrežu; električna mreža se može koncipirati kao mesto deponiranja za električnu energiju gde se uvodi i povlači tokom godine u sličnim količinama i različitim ritmom;

6.2. Samo-potrošnja se treba kontrolisati u fazi u kojoj se projekat predstavlja/procenjuje. Investicija se smatra prihvatljivom kada (teoretski) energetski kapacitet postrojenja za obnovljivu energiju ("investicija") ne prelazi 120% prosečne potrošnje od 3 godine gazdinstva.

6.3. U slučaju novih farmi ili u slučajevima farmi koje su na značajan način promenile veličinu svog delovanja u poslednje tri godine, očekivana potrošnja treba se proceniti od ARP-a.

7. Stepen javne podrške

7.1 Minimalna vrednost prihvatljivih troškova po projektu unutar ove mere je 10.000€;

7.2 Maksimalna vrednost prihvatljivih troškova po projektu je 100.000 evra;

7.3 Maksimalna javna podrška za period sprovođenja NPPRR (2023. - 2027.) za Meru 1 je 240.000 € po korisniku;

7.4 Aplikant može aplicirati sa nekoliko projekata tokom perioda sprovođenja Programa u različitim godinama, pod uslovom da su prethodni projekti uspešno završeni i javna podrška ne prelazi iznos iz podstava 7.3;

7.5 Javna podrška za projekat je 60%;

7.6 Za investicije u planinskim područjima +5;

7.7 Za investicije u fizičkim imovinama poljoprivrednih gazdinstava u vlasništvu mladih farmera +5;

7.8 Troškovi za pripremu biznis plana ili predloga-projekta ne mogu prelaziti vrednost od 3% prihvatljivih troškova, ali ne više od 1.500 evra. U slučaju investicija koje predviđaju izgradnju štala ili depoa za čuvanje voća ili povrća, troškovi za arhitektu i inženjera, razne dozvole i licence prihvatljive su do vrednosti od 7% prihvatljivih troškova, ali ne više od 3000 €;

7.9 Svaki korisnik projekata iznad vrednosti od 50.000 evra, ima za obavezu da angažuje jednog studenta poljoprivrednog i agroekonomskog univerzitetskog smera, za 1 kalendarsku godinu. Minimalna vrednost plaćanja za 1 godišnje angažovanje studenta da bude 2.400 evra javne podrške. Istom licu nije dozvoljeno da se angažuje u više od jednog projekta i mora biti iz odgovarajućeg ili približnog sektora.

8. Zajednički prihvatljivi troškovi

8.1. Troškovi za pripremu biznis plana ili predloga-projekta ne mogu prelaziti vrednost od 3% prihvatljivih troškova, ali ne više od 1.500 evra.

8.2. U slučaju investicija koje predviđaju izgradnju štala ili depoa za čuvanje voća ili povrća, troškovi za arhitektu i inženjera, razne dozvole i licence prihvatljive su do vrednosti od 7% prihvatljivih troškova, ali ne više od 3000 €.

8.3. Troškovi za tarife arhitekata, inženjera, studija izvodljivosti, konsultacija za pripremu biznis plana biće prihvatljivi samo ako su izvršeni od profesionalaca i specijalizovane kompanije oblasti.

8.4. Kao prihvatljivi trošak za sve pod-mere biće i angažovanje studenta na poslednjoj godini ili tek diplomiranog u oblasti poljoprivrede i agroekonomije.

8.5. Vrednost podrške od MPŠRR biće 2,400€ javne podrške unutar jedne kalendarske godine.

8.6. Svi ostali prihvatljivi troškovi ograničeni su na one koji su uključeni u Spisku prihvatljivih investicija za Meru 1.

9. Ostale investicije

9.1 Kupovina novih mašina i opreme, uključujući računarski softver po tržišnim cenama. Obrazloženje investicija u mašineriji, opreme IT-a kao i u softverima mora biti dobro obrazloženo u biznis planu;

9.2 Investicije za kupovinu traktora biće prihvaćene samo u onim slučajevima kada imaju usku korelaciju sa veličinom/snagom traktora i opterećenjem rada/veličinom farme/proizvodnim kapacitetom predstavljenim i dobro obrazloženim u biznis planu (vidi vodič za farmere "Tabela maksimalna snaga traktora prema sektorima i veličini/kapacitetu);

9.3 Detaljni spisak prihvatljivih troškova u okviru ove mere biće predstavljen na spisku prihvatljivih troškova za meru 1.

10. Rok sprovođenja

10.1. Rok sprovođenja projekata ove mere je 90 kalendarskih dana, osim za projekte koji predviđaju izgradnju štale ili depoa, u kom slučaju rok sprovođenja je 120 kalendarskih dana od dana potpisivanja ugovora sa ARP-om i za sektor grožđa, za čije projekte je rok implementacije 300 dana od dana potpisivanja ugovora sa ARP-om, zbog proljetnog perioda sadnje grožđa.

10.2 Nakon roka za sprovođenje, korisnik ima još dodatnih 15 dana za pripremu dokumentacije i podnošenje zahteva za plaćanje.

10.3 ARP može produžiti period sprovođenja za više od 30 dana, ako za to ima valjane razloge, kao što su neprikladni klimatski uslovi, donošenje neke specifične mašine iz neke druge zemlje. Period početka implementacije definisan je ugovorom.

POGLAVLJE III

PODMERE

III.1. SEKTOR VOĆA

Član 8

Kriterijumi prihvatljivosti

1. Posebni kriterijumi prihvatljivosti za sektor voća - jabuke, kruške, šljive, višnje, orasi, lešnjaci, kesten, trešnje, kajsije, breskve, dunje, jagode maline, kupine, borovnice i aronija.

1.1 U momentu apliciranja za investicije u sektoru voća, aplikanti moraju dokazati da imaju površine poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu, nasledeno ili uzeto u zakupu, najmanje 1 hektar za voće (jabuke, kruške, šljive, višnje, orasi, lešnjaci, kesten, trešnje, kajsije, breskve i dunje) i/ili 0.25 hektara za jagodasto voće (jagoda, malina, borovnica, kupina i aronija). Minimalna površina parcele za jagodasto voće mora biti 0.10 hektara, i za drvenasto voće 0.35 hektara;

1.2 Korisnici za podizanje novih voćnjaka, pre zahteva za plaćanje, ukoliko kupuju sadnice proizvedene na Kosovu, moraju dostaviti kopiju fito-sanitarnog sertifikata o zdravstvenom stanju sadnog materijala koji ispunjava kriterijum CAC (Conformitas Agraria Communitatis) i kopiju licence proizvođača, dok oni koji kupuju sadnice uvezene iz zemalja EU-a, moraju dostaviti kopiju fito-sanitarnog sertifikata o zdravstvenom stanju sadnog materijala koji ispunjava najmanje CAC kriterijum izdat od proizvođača, sertifikat o poreklu i dozvolu uvoza uvoznog preduzeća;

1.3 Zasadene sadnice drvenastih voćki moraju imati zalepljeno na telu etiketu institucije sertifikacije;

1.4 Samo za površine od 3 i više hektara poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu, nasleđu ili uzeto u zakupu sa drvenastim voćkama i jagodastim, dozvoljava se apliciranje za izgradnju objekata za radnje posle berbe, kao hladnjače, mašine za klasifikaciju, čišćenje, pakovanje;

1.5 Investicije za kupovinu traktora za drvenasto voće, su dozvoljene samo za postojeće površine koje su 3 i više hektara u momentu apliciranja.

2. Prihvatljive investicije u sektoru voća:

2.1 Investicije u podizanju novih voćnjaka sa minimalnim površinama od 1 hektar za drvenasto voće i 0.25 ha za jagodasto voće;

2.2 Investicije u postavljanju sistema za navodnjavanje na farmi, prema efikasnim praksama navodnjavanja;

2.3 Investicije u proizvodnji energije na farmama iz svih vrsta obnovljivih izvora;

2.4 Investicije u sistemu mreža za zaštitu od grada i mraza;

2.5 Investicije u poljoprivrednoj mašineriji i opreme za voćnjake, za zaštitu bilja, za đubrenje, berbu i tretiranje nakon berbe;

2.6 Investicije za kupovinu traktora za drvenasto voće, samo za postojeće površine koje su 3 ha i više u momentu apliciranja;

2.7 Samo za površine od 3 i više hektara, dozvoljene su investicije u izgradnju objekata za radnje posle berbe, kao hladnjače, mašine za klasifikaciju, čišćenje, pakovanje, dozvoljava im se i apliciranje za izgradnju objekata za postavljanje vozila, kao i depoa za proizvode za zaštitu bilja i veštačkih đubriva.

3. Kriterijumi odabira za Meru 1 Investicije u fizičke imovine u poljoprivrednim gazdinstvima za sektor voća su utvrđeni u Prilogu I Tabela 1 ovog Administrativnog uputstva.

III.II. SEKTOR POVRĆA I STAKLENIKA, UKLJUČUJUĆI KROMPIR

Član 9

Kriterijumi prihvatljivosti

1. Kriterijumi prihvatljivosti za sektor povrća, staklenika, staklenici za sadnice - uključujući krompir:

1.1 U momentu apliciranja za investicije u depoima za povrće (uključujući krompir), aplikanti moraju dokazati da imaju najmanje 3 hektara površine poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu, nasleđu ili uzeto u zakupu;

1.2 U momentu apliciranja za investicije u nove trajne staklenike, aplikant mora dokazati da ima najmanje 0.10 hektara obradivog zemljišta upisanog u Registar farmi.

1.3 Minimalna veličina nepodeljenog staklenika je 0.10 ha.

2. Prihvatljive investicije u sektor povrća, staklenika, staklenike za sadnice - uključujući krompir i depo

2.1 Investicije u izgradnju trajnih staklenika za povrće, jagodasto voće ili sadnice (staklenik za sadnice treba napraviti na osnovu optimalnih parametara predstavljenih u vodiču za aplikante). Minimalna površina jednog staklenika je 0.1 hektara;

2.2 Investicije u proizvodnji energije na farmama iz svih vrsta obnovljivih izvora;

2.3 Investicije u kupovini i instalaciji oprema za postizanje kontrolisanih klimatskih uslova, uključujući opreme za grejanje u staklenicima;

2.4 Investicije u postavljanju ili unapređenju sistema za navodnjavanje u staklenicima prema efikasnim praksama navodnjavanja;

2.5 Oni koji imaju 3 ili više hektara površine povrća/krompira dozvoljava im se i apliciranje za izgradnju objekata za radnje nakon berbe, kao hladnjače, mašine za klasifikaciju, čišćenje, pakovanje i specijalne mašine za berbu krompira;

2.6 Samo za površine od 3 i više hektara sa povrćem/krompirom dozvoljava se i apliciranje za izgradnju objekata za postavljanje vozila, kao i depoa za proizvode za zaštitu bilja i veštačkih đubriva;

2.7 Investicije u kupovini odgovarajućeg mehanizma za uzgoj povrća na otvorenom ili u staklenicima - mašina za sadnju sadnica, mašina za posipanje folije.

2 Kriterijumi odabira za Meru 1 Investicije u fizičke imovine u poljoprivrednim gazdinstvima za sektor staklenici povrća i staklenici za sadnice - uključujući krompir su utvrđeni u Prilogu I Tabele 1 ovog Administrativnog uputstva

III.III. SEKTOR MESA

Član 10

Kriterijumi prihvatljivosti

1. Posebni kriterijumi prihvatljivosti za sektor mesa:

1.1 Za investicije u sektor mesa (tov teletine i svinja), aplikanti nisu obavezni da imaju telad/svinje u momentu apliciranja, ali pre zahteva za poslednje plaćanje moraju imati najmanje 20 grla teladi, odnosno 40 svinja za tov sa matrice Republike Kosovo, registrovane u Registar identifikacije životinja ili zemalja EU-a, i to moraju dokazati odgovarajućim dokumentima i njihovim prisustvom u štali.

1.2 Aplikanti koji apliciraju za izgradnju štale za teladi i svinje, u svoj projekat moraju uključiti i depo đubriva sa dovoljnim kapacitetom za najmanje 3 meseca prema spisku minimalnih nacionalnih standarda.

1.3 U slučaju investicija u poljoprivrednom mehanizmu za uzgoj zemljišta, u momentu apliciranja, aplikanti za tov teladi moraju dokazati da imaju najmanje 0.20 hektara poljoprivrednog zemljišta po grlu teleta (površina zemljišta mora biti u odnosu na broj grla na kraju investicije, uključujući broj postojećih i onih planiranih grla predstavljenih u biznis planu) u vlasništvu, nasleđenim ili uzetim pod zakupom najmanje pet (5) godina.

2. Prihvatljive investicije:

2.1. Izgradnja/renoviranje/proširenje/ štala, pratećih objekata-deponija đubriva, kabastih hangara za stočnu hranu, depoa za silažu i infrastrukturu u farmi kao vodosnabdevanje na nivou farme;

2.1 Investicije u proizvodnji energije i u farmi iz svih vrsta obnovljivih izvora;

2.2 Investicije u modernizaciji sistema hrane i vodosnabdevanja;

2.3 Investicije u poljoprivrednoj mašineriji i opremama za uzgoj krmnog bilja i žitarica, zaštitu bilja, đubrenje i žetvu;

2.4 Investicije za čišćenje/uklanjanje organskog đubriva (tečnog i čvrstog) i njegovo deponiranje;

2.5 Investicije za proizvodnju koncentrovane hrane, od čijeg će se ukupnog kapaciteta, najmanje 50% koristiti za potrebe farme.

3. Kriterijumi odabira za Meru 1 Investicije u fizičke imovine u poljoprivrednim gazdinstvima za sektor mesa su utvrđeni u Prilogu I Tabele 2 ovog Administrativnog uputstva.

III.IV. SEKTOR MLEKA

Član 11

Kriterijumi prihvatljivosti

1. Posebni kriterijumi prihvatljivosti:

1.1. Aplikant mora imati najmanje 5 grla junice/ mlečne krave pre potpisivanja ugovora. Pravo apliciranja imaju i farmeri koji ne poseduju nijedno grlo ili poseduju manje od 5 grla, pod uslovom da pre prve kontrole/datuma potpisivanja ugovora imaju najmanje 5 grla (verifikovati se spiskom od RRIŽ).

1.2. Posedovanje ovih grla mora se dokazati kroz registraciju životinja (Dokument izdat od AHV-a), dok aplikanti koji u momentu apliciranja poseduju 5 ili više grla, moraju dokazati i kroz dokaz za subvencije primljene u prethodnoj godini (Dokument izdat od ARP).

1.3. Ukoliko aplikant poseduje štalu, ista mora ispunjavati zootehničke i zoohigijenske uslove i to dokazati kroz slike i tabele imovina u Projektu. Štala mora biti prihvaćena od inspektorata tokom prve kontrole, pre potpisivanja ugovora.

1.4. Maksimalan broj grla (junica/muznih krava) koje može dobiti aplikant/farmer biće dvostruko veći od broja grla koja poseduje, ali ne više od 20 grla.

1.5 Prihvaćene rase:

- 1.5.1 Holstein (crno-beli i crveno-beli). Ova rasa nije podržana za planinska područja sa nadmorskom visinom iznad 700 m.
- 1.5.2 Simmental
- 1.5.3 Montbeliard
- 1.5.4 Brown Swiss
- 1.5.5 Tarentaise.
- 1.6 Starost junice/krave kupljene kroz projekat, ne treba da bude mlađa od 2 godine i ne starija od 4 godine.
- 1.7 Aplikanti za investicije u sektor male proizvodnje mleka moraju imati najmanje 130 ovaca ili 130 koza, upisanih u Registar farmi i Registar za registraciju i identifikaciju životinja (RRIŽ) u AHV. Ova odredba se ne važi za sabirne tačke.
- 1.8 Sabirne tačke moraju imati dugoročne ugovore (onoliko koliko traje kontrolni period ili više) sa najmanje 5 farmera koji zajedno uzgajaju najmanje 30 muznih krava.
- 1.9 Aplikanti koji apliciraju za izgradnju štale za muzne krave, u svom projektu moraju uključiti i depo đubriva sa dovoljnim kapacitetom za najmanje 3 meseca (vidi spisak minimalnih nacionalnih standarda). Depo đubriva nije obavezno za uzgajivače ovaca i koza.
- 1.10. U slučaju investicija u poljoprivrednom mehanizmu za uzgoj zemljišta, aplikanti moraju dokazati da imaju najmanje 0.5 hektara poljoprivrednog zemljišta za svako grlo krave, odnosno 0.05 hektara poljoprivrednog zemljišta po grlu ovaca/koza (površine zemljišta moraju biti u odnosu na broj grla na kraju investicije, uključujući broj postojećih i onih planiranih grla prikazanih u biznis planu) u vlasništvu, nasleđenim ili uzetim pod zakupom za najmanje pet (5) godina.

2. Prihvatljive investicije:

- 2.1 Kupovina uzgojenih junica/krava rase (maturisane i sa pedigreom);
- 2.2 Broj krava za koji se primenjuje ne treba da bude manji od 5 grla, a ne veći od 20 grla;
- 2.3 Izgradnja/renoviranje/proširenje štala, pratećih objekata kao i objekata centara za prikupljanje mleka (deponije đubriva, hangari za rasutu stočnu hranu, depoi za silažu, muznice) i infrastrukture farme (npr. Instalacija vode, struje);
- 2.4 Investicije u modernizaciju za mužu i opreme za hlađenje, kao oprema za mužu, čuvanje mleka, uključujući sobe za čuvanje mleka, laktofrizi;
- 2.5 Investicije u proizvodnju energije na farmama iz svih vrsta obnovljivih izvora;
- 2.6 Oprema i mašine za uklanjanje organskog đubriva, čišćenje poda, za sprečavanje protoka mokraće (tečnog đubriva), za olakšavanje transporta čvrstog i tekućeg organskog đubriva u pravcu objekta za skladištenje;
- 2.7 Investicije u modernizaciju sistema hrane i vodosnabdevanja;
- 2.8 Investicije u poljoprivrednoj mašineriji i opremama za uzgoj krmnog bilja i žitarica, zaštitu bilja, đubrenje i žetvu;

2.9 Investicije za čišćenje/uklanjanje organskog đubriva (tečnog i čvrstog) i njegovo deponiranje;

2.10 Investicije za proizvodnju koncentrovane hrane, od čijeg će se ukupnog kapaciteta najmanje 50% koristiti za potrebe farme.

3. Kriterijumi odabira za Meru 1 Investicije u fizičke imovine u poljoprivrednim gazdinstvima za sektor mleka su utvrđeni u Prilogu I Tabele 2 ovog Administrativnog uputstva.

III.V. SEKTOR GROŽĐA

Član 12

Kriterijumi prihvatljivosti

1. Posebni kriterijumi prihvatljivosti:

1.1 U momentu apliciranja, aplikanti za investicije u sektor grožđa moraju dokazati da imaju poljoprivredno zemljište u vlasništvu, nasleđeno ili uzeto u zakupu za najmanje 10 godina, i to najmanje 0.50 hektara. Minimalna površina parcele mora biti 0.10 hektara; Ugovori potpisani i overeni o zakupu pre perioda apliciranja, moraju pokrivati vremenski period za najmanje 5 godina od dana odobrenja i upisani u Registar vinograda i Registar farme.

1.2 U slučaju investicija u mehanizmu i opremi za uzgoj i berbu, kao i depoe za tretiranje nakon berbe, aplikanti moraju dokazati da imaju najmanje 3 hektara vinograda, u vlasništvu, nasleđu ili uzeti u zakupu za najmanje 10 godina. Ugovori potpisani i overeni o zakupu pre perioda apliciranja, moraju pokrivati vremenski period za najmanje 5 godina od datuma odobrenja pod uslovom da je ugovor vezan za prethodnu investiciju/aktivnost i upisan u Registar vinograda i u Registar farme.

2. Prihvatljive investicije:

2.1 Investicije u podizanju/modernizaciju plantaže vinograda (konverzija, zamena) za stono i vinsko grožđe u minimalnu veličinu 0.50 hektara;

2.2 Investicije u postavljanju sistema za navodnjavanje, prema efikasnim praksama navodnjavanja;

2.3 Investicije u postavljanju plazme za stolno grožđe;

2.4 Investicije u proizvodnji energije na farmi iz svih vrsta obnovljivih izvora;

2.5 Investicije u sistemu mreža za zaštitu od grada;

2.6 Investicije u sisteme za potporu vinove loze i ograde;

2.7 Investicije u poljoprivrednu mašineriju i opreme za vinograde, mašine za zaštitu bilja, za đubrenje, berbu i tretiranje nakon berbe;

2.8 Oni koji imaju preko 3 hektara površine sa vinogradima dozvoljava im se i apliciranje za izgradnju objekata za radnje nakon berbe, kao hladnjače, mašine za klasifikaciju, čišćenje, pakovanje.

3. Kriterijumi odabira za Meru 1 Investicije u fizičke imovine u poljoprivrednim gazdinstvima za sektor grožđa su utvrđeni u Prilogu I Tabele 1 ovog Administrativnog uputstva.

III.VI. SEKTOR JAJA

Član 13

Kriterijumi prihvatljivosti

1. Posebni kriterijumi prihvatljivosti:

1.1 Aplikanti za investicije u sektor jaja, moraju dokazati posedovanje najmanje 5.000 koka nosilja u aktivnoj proizvodnji;

1.2 Aplikanti koji apliciraju za izgradnju farme kokoški, moraju u svoj projekat uključiti i depo đubriva sa dovoljnim kapacitetom za najmanje 3 meseca (vidi spisak minimalnih nacionalnih standarda);

1.3 Aplikanti u sektoru jaja, prilikom apliciranja moraju naznačiti u biznis planu kada će obaviti promenu smene i koliko će trajati pauza bez proizvodnje;

1.4 Aplikanti moraju dostaviti i fakturu o poslednjem snabdevanju kokoškama. U slučaju bolesti koje štete veliki broj kokošaka, mora se obezbediti AHV potvrda.

2. Prihvatljive investicije su:

2.1 Izgradnja/renoviranje/proširenje štala i soba za čuvanje jaja;

2.2 Investicije u unutrašnju infrastrukturu (prehrambeni sistem, vodo-pijače i opreme za regulisanje mikroklima, opreme za uklanjanje đubriva, klasifikacija jaja);

2.3 Investicije u kaveze, samo prema standardima EU-a;

2.4 Izgradnja i renoviranje depoa za čuvanje hrane, uključujući opreme za pripremu hrane, tretiranje, pakovanje i čuvanje jaja;

2.5. Investicije u opremama za energiju ili proizvodnju energije na farmi iz svih vrsta obnovljivih izvora;

2.6 Investicije za čišćenje/uklanjanje organskog đubriva i njegovo deponiranje;

2.7 Investicije za proizvodnju koncentrovane hrane, od čijeg će se ukupnog kapaciteta, najmanje 50% koristiti za potrebe farme.

3. Kriterijumi odabira za Meru 1 Investicije u fizičke imovine u poljoprivrednim gazdinstvima za sektor jaja su utvrđeni u Prilogu I Tabele 2 ovog Administrativnog uputstva.

POGLAVLJE IV

MERA 3 INVESTICIJE U FIZIČKE IMOVINE U PRERADI I TRGOVANJU POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA

Član 14 Korisnici

1. Krajnji korisnici:

1.1 Korisnici mogu biti preduzeća za preradu poljoprivrednih proizvoda registrovana u Kosovskoj agenciji za registraciju biznisa *u odgovarajućem pod-sektoru*, i odobrena/registrovana od AHV-a pre datuma apliciranja.

1.2 Aplikanti u sektoru vina, moraju biti registrovani i u Registru proizvođača vina na Kosovu.

2. Zajednički kriterijumi prihvatljivosti

2.1. Vrste podržanih preduzeća:

2.1.1 Svi aplikanti ove mere moraju biti registrovani u Registru farme i u KARB.

2.1.2 Ova mera podržava mala i srednja preduzeća, utvrđena na osnovu Zakona br. 04/L-220 o stranim investicijama, (Službeni list br. 1/09 januar 2014.).

2.2. Ekonomska održivost preduzeća

2.2.1 Ekonomska održivost aplikanta se mora demonstrirati pomoću biznis plana. Svi aplikanti moraju predstaviti biznis plan, u skladu sa modelom zahtevanim od Agencije za razvoj poljoprivrede. Aplikant mora demonstrirati u biznis plan ekonomsku održivost preduzeća na kraju realizacije projekta. Preduzeće mora demonstrirati da može obavljati obaveze i dugove redovno, bez ugrožavanja normalnog funkcionisanja preduzeća.

2.2.2 Biznis plan mora sadržati detaljan opis planiranih investicija i aktivnosti, u skladu sa zahtevima AHV-a za poboljšanje standarda. Takođe, biznis plan treba da pokaže da na koji će način sprovođenje projekta dovesti do poboljšanja ukupnog učinka agro-prehrambenog preduzeća kroz predstavljanje perspektive finansijske/ekonomske održivosti.

2.2.3 Procena finansijske/ekonomske održivosti i perspektiva kontinuiteta investicija procenjuje se od ARP-a, da bi se obezbedio odabir projekata najvišeg kvaliteta što se tiče finansijske/ekonomske održivosti. Model za biznis plan priprema se od ARP-a i biće objavljen na web stranici Agencije i MPŠRR-a.

2.3 Nacionalni standardi / Standardi EU-a

2.3.1 Preduzeće mora jasno demonstrirati plan investicije u biznis, planove koji će uticati na sprovođenje standarda bezbednosti hrane i smanjenje rizika prema kategorizacijama. Pre podnošenja zahteva za plaćanje u ARP, svaki se projekat mora proceniti od AHV-a ako su ispunjeni nacionalni glavni minimalni standardi prema zakonima na snazi.

2.3.2 Korisnici zajedno sa zahtevom za plaćanje i drugim dokumentima, moraju obezbediti Izveštaj priložen sa Spiskovima kontrole od AHV-a što potvrđuju da je investicija u skladu sa minimalnim nacionalnim standardima. Čitavo preduzeće korisnik na kraju sprovođenja mora ispuniti nacionalne standarde prema zakonima na snazi.

2.3.3 Aplikanti moraju imati Izveštaj/zapisnik (ne stariji od šest meseci) izdat od AHV-a o postojećem stanju operatera i koje standarde mora ispuniti. Prema zahtevima AHV-a za poboljšanje standarda, u biznis planu mora sadržati detaljan opis planiranih investicija i aktivnosti.

2.3.4 Pre konačnog zahteva za plaćanje u ARP, podržana investicija mora ispuniti odgovarajuće nacionalne standarde na snazi koji se vežu sa zaštitom životne sredine, javnom zdravljju, blagostanjem životinja i bezbednošću na poslu.

2.4. Drugi kriterijumi prihvatljivosti

2.4.1 U slučaju projekata koji predviđaju izgradnju, proširenje, renoviranje ili samo u opremi, aplikanti prilikom apliciranja moraju dostaviti:

2.4.1.1 Sertifikat o vlasništvu (Posedovni list) parcele u koju će se vršiti investicija; (U slučajevima kada je zemljište/objekat uzet/o pod zakupom, posedovani list zemljišta na kojem zemljište/objekat mora biti na ime zakupodavca).

2.4.1.2 U slučaju da je zemljište ili objekat uzet/o pod zakupom, overen ugovor o zakupu za najmanje 10 godina, računajući od godine apliciranja. Ugovori potpisani i overeni o zakupu pre perioda za apliciranje, moraju pokrivati vremenski period od najmanje 5 godina od dana odobrenja, pod uslovom da ugovor bude nadovezan sa prethodnom investicijom/aktivnošću.

2.4.1.3 Ugovor mora sadržati i saglasnost vlasnika (zakupodavca), za investiciju koja će se vršiti u njegovom zemljištu/objekat;

2.4.1.4 Ako je zemljište ili neka druga imovina u koju će se vršiti investicija u suvlasništvu, aplikant mora doneti saglasnost suvlasnika i kopije ličnih karata;

2.4.1.5 Kopiju plana parcele na kojoj će se vršiti investicija;

2.4.1.6 Kopiju skica objekta.

2.4.1.7 Svi aplikanti u vrednosti projekta iznad 50.000 evra dužni su da u svom poslovnom planu dokažu angažovanje studenta na jednu (1) godinu.

2.4.1.8 Svi dobitnici projekata u vrednosti iznad 50.000 evra, obavezni su da najmanje za 1 kalendarsku godinu od dana potpisivanja ugovora, angažuju najmanje jednog diplomiranog ili od onih koji su na poslednju godinu studija u prehrambenoj tehnologiji ili stočar/zootehničar, u cilju realizacije radne prakse. Angažovano lice mora biti sa istu ili približnu stručnu spremu sa sektorom, dokazana putem overenog ugovora.

2.4.1.9 Osim ovih dokumenata, u slučaju izgradnje, proširenja ili renoviranja objekata, potrebni su i ovi dodatni dokumenti:

2.4.1.9.1 Aplikant koji aplicira na investicije za upravljanje otpadom i ispuštenim vodama, u slučaju apliciranja, da donesu idejni projekat sa dimenzijama i predračunima;

2.4.1.9.2 Predračun troškova materijala i predviđenih radova;

2.4.1.9.3 Saglasnost nadležnog organa (Opštine) za građevinsku dozvolu, u slučaju projekata izgradnje/dogradnje, za parcelu na kojoj će se ulagati, ali ne u slučajevima projekata renoviranja;

2.4.1.9.4 U slučaju izgradnje/renoviranja/proširenja, aplikanti moraju dostaviti i tehnički projekat plana izgradnje/renoviranja/proširenja;

2.4.1.9.5 Svi aplikanti moraju imati izmirene ili regulisane poreske obaveze, porez na prihodima i drugi primenjivi porezi;

2.4.1.9.6 Zemljište/objekat gde će se realizovati investicije, odnosno postaviti opreme kupljene prema projektu, prihvatljivi su za investiciju i ako su pod hipotekom (bilo u vlasništvu ili uzeti u zakupu), izuzev investicije za izgradnju/proširenje objekata kategorije D i za sabirne tačke/depoe gde nije prihvatljiva njihova izgradnja na zemljištu pod hipotekom.

2.4.1.10 Pre zahteva za plaćanje u Agenciji za razvoj poljoprivrede, korisnik mora dostaviti:

2.4.1.10.1 Građevinska dozvola nadležnog organa (Opštine) za parcelu na kojoj se planira investicija. Nije potrebno za projekte renoviranja;

2.4.1.10.2 U slučaju izgradnji/proširenja sa osnovnom površinom preko 10m², zahteva se građevinska dozvola;

2.4.1.10.3 Procenu uticaja na životnu sredinu, ako je predviđeno zakonom;

3. Zajedničke investicije prihvatljivosti

3.1 Prihvatljive investicije su ograničene na one koje su uključene u Spisku investicija za meru 3:

3.1.1 Izgradnja/renoviranje objekata. Izgradnja biće prihvatljiva samo za kategoriju "D", dok će investicije u opremama, biti prihvatljive za sve kategorije ("A", "B", "C" i "D");

3.1.2 Kupovina novih mašina i oprema, uključujući računarske programe potrebne za funkcionisanje proizvodnih linija ili drugih primarnih funkcija koje se vežu sa glavnim aktivnostima preduzeća;

3.1.3 Investicije u preradu mleka, mesa, voća i povrća, kao i proizvodnju vina, uključujući i marketinške investicije za njihovo promovisanje;

3.1.4 Prihvatljivi troškovi marketinga za sve podmere Mere 3 su: priprema i štampanje kataloga, letaka, brošura, postera itd., za promovisanje proizvoda, ali ne i za njihovu distribuciju. Takođe, prihvatljivi marketinški troškovi su i proizvodnja promotivnih audio i video spotova, ali ne i njihova medijska distribucija;

3.1.5 Maksimalna vrednost prihvatljivih troškova za marketing je ograničena na 5% ukupnih prihvatljivih troškova, ali ne više od 10.000 €;

3.1.6 Ostali troškovi nadovezani sa projektom, kao što su: troškovi za arhitektu, za inženjera i troškovi za prethodne studije, kao i izdavanje relevantnih dokumenata i dozvola prihvatljivi su do 7% prihvatljivih troškova ali ne više od 15.000€, dok su troškovi za pripremu biznis plana prihvatljivi do 3% prihvatljivih troškova za projekat, ali ne više od 5.000€;

3.1.7 Administrativni troškovi, i ako nastanu pre potpisivanja ugovora, prihvatljivi su samo ako je projekat odabran i ugovoren od Agencije za razvoj poljoprivrede.

4. Investicije u proizvodnji obnovljive energije

4.1 U okviru ove investicije podržava se proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora za “samo-potrošnju” (tj. proizvodni kapacitet uzajmljene energije/deponovane u mreži prosečno jednak sa električnom energijom potrošenoj tokom godine). Ovo se opravdava činjenicom da, pošto se električna energija ne može čuvati, ako se ne potroši, treba se pustiti u mrežu; mreža električne energije se može koncipirati kao mesto deponiranja za električnu energiju gde se uvodi i povlači tokom godine u sličnim količinama i različitim ritmom.

4.2. Samo-potrošnja se treba kontrolisati u fazi u kojoj se projekat predstavlja/procenjuje. Investicija se smatra prihvatljivom kada (teoretski) kapacitet postrojenja za obnovljivu energiju (“investicija”) ne prelazi 120% prosečne potrošnje od 5 godine preduzeća.

5. Stepen javne podrške

5.1 Intenzitet pomoći (javna pomoć) je 50% od ukupnog iznosa prihvatljivih troškova za projekat.

5.2 Minimalna vrednost prihvatljivih troškova po projektu unutar ove mere je 50.000 €;

5.3 Maksimalna vrednost prihvatljivih troškova po projektu unutar ove mere je 400.000 €;

5.4 Kao prihvatljivi trošak za sve pod-mere biće i angažovanje studenta na poslednjoj godini ili tek diplomiranog u oblasti prehrambene tehnologije ili stočar/zootehničar. Vrednost podrške od MPŠRR biće 2.400 evra javne podrške unutar kalendarske godine, dokazano putem overenog ugovora.

5.5 Maksimalna javna podrška za programski period (2023.-27.) za Meru 3 ne može preći iznos od 600.000 € po korisniku.

5.6 Aplikant može aplicirati sa nekoliko projekata tokom perioda sprovođenja ovog programa u različitim godinama, pod uslovom da su prethodni projekti uspešno završeni i da javna podrška ne prelazi gore navedeni iznos.

6. Rok sprovođenja

6.1 Rok sprovođenja projekata ove mere je 10 meseci od dana potpisivanja ugovora sa ARP-om.

6.2 Nakon ovog perioda, korisnik ima i dodatnih 15 dana za pripremanje dokumentacije i podnošenje zahteva za plaćanje.

6.3 ARP može produžiti period sprovođenja za najviše 2 meseca, ako za to ima valjane razloge, kao što su neprikladni klimatski uslovi, donošenje neke specifične mašine iz neke druge zemlje. Period početka implementacije definisan je ugovorom.

POGLAVLJE V

PODMERE

V.I. SEKTOR PRERADE MLEKA, MESA I KLANICE

Član 15

Kriterijumi prihvatljivosti

1. Posebni kriterijumi prihvatljivosti:

1.1 Svi aplikanti moraju biti registrovani u Kosovskoj agenciji za registraciju biznisa (KARB) sa odgovarajućom aktivnošću i odobreni od AHV-a pre datuma apliciranja;

1.2 Aplikanti kategorije "A", "B" i "C" nisu prihvatljivi u slučaju izgradnje novog objekta, dok su prihvatljivi u slučaju renoviranja postojećeg objekta i investicija u opremi;

1.3 Aplikanti kategorije "D" prihvatljivi su samo u slučaju izgradnje novog i zatvaranja postojećeg objekta. Investicije u opremama/linije prerade za ovu kategoriju su prihvatljive ako je u biznis-planu dat prioritet izgradnji objekta.

2. Prihvatljive investicije

2.1 Investicije u izgradnju/renoviranju mlekara. Investicije u izgradnju novih mlekara prihvatljive samo za aplikante koji su u vremenu podnošenja zahteva u kategoriji "D";

2.2 Investicije u opremama za poboljšanje higijene, kvaliteta i bezbednosti proizvoda; (posebno za postizanje HACCP i/ili ISO 22000 standarda) ne finansira se sertifikacija HACCP i/ili ISO 22000;

2.3 Investicije u opremama za poboljšanje zaštite životne sredine, posebno za upravljanje otpadom i tretiranje ispuštenih voda;

2.4 Investicije u specijalizovana sredstva za transport mleka od farmera do objekta i mlečnih proizvoda od objekta do tržišta (uključujući specijalizovana vozila za hladni transport);

2.5 Investicije u opremama za nove proizvode i moderna pakovanja;

2.6 Opreme IT-a, digitalizacija, hardver i softver za nadzor, kontrolu i upravljanje;

2.7 Laboratoriji i oprema za kontrolu kvaliteta;

2.8 Investicije u tehnologiju za proizvodnju obnovljive energije;

2.9 Investicije u opremama za hlađenje.

2.10 Investicije za marketing.

2.11 Prihvatljive investicije za pod meru prerade mesa i klaonice

2.11.1 Investicije u izgradnju/renoviranje postojećih objekata, uključujući hladnjače zajedno sa opremama. Investicije u nove izgradnje, prihvatljive samo za aplikante koji su u vremenu apliciranja u kategoriji "D";

2.11.2 Investicije u opremama za preradu mesa i klaonice;

2.11.3 Investicije u opremama za poboljšanje higijene, kao i kvaliteta i bezbednosti proizvoda (posebno za postizanje HACCP i/ili ISO 22000 standarda) *Ne finansira se sertifikacija HACCP i/ili ISO 22000;*

2.11.4 Investicije u opremama za poboljšanje zaštite životne sredine, posebno za upravljanje otpadom i tretiranje ispuštenih voda;

2.11.5 Investicije za opreme za kontrolu kvaliteta, uključujući odgovarajuće laboratorije;

2.11.6 Investicije za opreme za hlađenje i zamrzavanje za čuvanje gotovih proizvoda;

2.11.7 Opreme IT-a, digitalizacija, hardver i softver za nadzor, kontrolu i upravljanje;

2.11.8 Specijalizovana vozila za prevoz sirovine i gotovih proizvoda;

2.11.9 Investicije u tehnologiju za proizvodnju obnovljive energije;

2.11.10 Investicije u marketing.

V. II. SEKTOR PRERADE VOĆA I POVRĆA

Član 16

Kriterijumi prihvatljivosti

1. Posebni kriterijumi prihvatljivosti za pod-meru prerade voća-uključujući i krompir, povrća i sabirne tačke/depoi poljoprivrednih proizvoda

1.1 Svi aplikanti moraju biti registrovani u Kosovskoj agenciji za registraciju biznisa (KARB) sa odgovarajućom aktivnošću i registrovani od AHV-a pre datuma apliciranja.

1.2 U slučaju investicije u postojeće sabirne tačke/depoe, minimalni kapacitet čuvanja mora biti najmanje 1000 m³. U slučaju proširenja postojećeg objekta, ovaj objekat mora imati minimalni kapacitet od 500 m³, dok prošireni objekat mora dostići minimalni kapacitet od 1000 m³.

2. Prihvatljive investicije:

2.1 Investicije u renoviranju objekata za preradu;

2.2 Investicije u sabirnim tačkama/depoima poljoprivrednih proizvoda dozvoljava se izgradnja/proširenje/renoviranje i investicije u opremama;

- 2.3 Investicije u linije za konzerviranje/pasterizaciju voća i povrća;
- 2.4 Investicije u opremama za poboljšanje higijene, kao i kvaliteta i bezbednosti proizvoda (posebno za postizanje HACCP i/ili ISO 22000 standarda); *Ne finansira se sertifikacija HACCP i/ili ISO 22000;*
- 2.5 Investicije u objekte i opreme za tretiranje nakon berbe, za sušenje, klasifikaciju i deponiranje;
- 2.6 Investicije u opreme za pakovanje, etiketiranje, uključujući linije za punjenje, omote i druge specijalizovane opreme;
- 2.7 Investicije u opreme za rashladni lanac, uključujući depoe za hlađenje i zamrzavanje, tunele za zamrzavanje, transportna vozila sa frižiderom i druge opreme potrebne za obezbeđivanje kontinuiteta u lancu hlađenja;
- 2.8 Investicije u opreme za poboljšanje zaštite životne sredine, posebno za upravljanje otpadom i tretiranju ispuštenih voda;
- 2.9 Investicije za opreme za kontrolu kvaliteta, uključujući odgovarajuće laboratorije;
- 2.10 Specijalizovana vozila za prevoz sirovine i gotovih proizvoda, sa i bez hlađenja;
- 2.11 Opreme IT-a, digitalizacija, hardver i softver za nadzor, kontrolu i upravljanje;
- 2.12 Investicije u tehnologiju za proizvodnju obnovljive energije;
- 2.13 Investicije u marketing.

V. III. SEKTOR PROIZVODNJE VINA

Član 17

Kriterijumi prihvatljivosti

1. Posebni kriterijumi prihvatljivosti za proizvodnju vina:

- 1.1 Pravo apliciranja imaju preduzeća upisana u Registar proizvođača vina i Kosovske agencije za registraciju biznisa pre datuma apliciranja, proizvođači vina moraju da najmanje 50% sirovine (grožđa) obezbediti od drugih proizvođača (ne od sopstvene proizvodnje).
- 1.2 Ovaj kriterijum ne važi za proizvođače vina koji imaju u vlasništvu preko 50 ha sa vinogradima. Aplikanti moraju dokazati da su prijavili godišnju proizvodnju vina i preostalih zaliha.

2. Prihvatljive investicije za proizvodnju vina

- 2.1 Investicije u renoviranju objekata za proizvodnju i preradu vina;
- 2.2 Investicije u opremama za preradu vina;

- 2.3 Investicije u opremama za poboljšanje higijene, kao i kvaliteta i bezbednosti proizvoda (posebno za postizanje HACCP i/ili ISO 22000 standarda); *Ne finansira se sertifikacija HACCP i/ili ISO 22000;*
 - 2.4 Investicije u opreme za pakovanje, etiketiranje, uključujući linije za punjenje, ambalaže i druge specijalizovane opreme;
 - 2.5 Investicije u tehnologiji za proizvodnju obnovljive energije;
 - 2.6 Investicije za opreme i aparaturi za kontrolu kvaliteta vina, uključujući odgovarajuće laboratorije;
 - 2.7 Opreme IT-a, digitalizacija, hardver i softver za nadzor, kontrolu i upravljanje proizvodnjom vina;
 - 2.8 Investicije u marketing.
3. **Kriterijumi odabira za sve podmere Mere 3. Investicije u fizičke imovine u preradi i trgovanju poljoprivrednih proizvoda su utvrđeni u Prilogu II Tabele 3 ovog Administrativnog uputstva.**

POGLAVLJE VI

MERA 7

DIVERSIFIKACIJA FARMI I RAZVOJ BIZNISA

Član 18

Korisnici

1. Krajnji korisnici:

- 1.1 Krajnji korisnici u ovu meru su farmeri, prema definiciji iz Zakona br. 08/L-072 o poljoprivredi i ruralnom razvoju (Službeni list Republike Kosova/ br. 8/29. marta 2023., i preduzeća prema Zakonu br. 04/L-220 o stranim investicijama, (Službeni list br. 1/09 januar 2014.);
- 1.2 U slučaju preduzeća, korisnici mogu biti: mikro preduzeća i mala preduzeća - ova preduzeća mogu biti korisnici bez obzira gde su osnovana u ruralnim ili urbanim područjima, ali koja svoju aktivnost razvijaju u ruralnim područjima;
- 1.3 U slučaju pravnih lica, biznis mora biti registrovan sa odgovarajućom aktivnošću za koju aplicira - Biznis u spisku kodova aktivnosti mora imati registrovanu i aktivnost za koju aplicira;
- 1.4 LAG-ovi mogu biti korisnici (samo ako su akreditovani od MPŠRR).

2. Zajednički kriterijumi prihvatljivosti:

- 2.1 Svi aplikanti moraju biti registrovani u Registar farme;
- 2.2 Ako je aplikant fizičko lice, mora biti iznad 18 godina, ali ne stariji od 65 godina do dana apliciranja. U slučaju pravnog lica, ovaj kriterijum se ne primenjuje;

- 2.3 Aplikanti moraju dostaviti aplikaciju sa svim potrebnim dokumentima na spisku zahtevanih dokumenata i predstavljenih u Vodiču za aplikante;
- 2.4 Investicija se mora izvršiti u ruralnim područjima (prema definiciji Programa za poljoprivredu i ruralni razvoj 2023-2027. za planinska područja);
- 2.5 Fizičko lice mora imati završeno obavezno elementarno školovanje (8 ili 9 godina) (U slučaju pravnog lica ovo važi za vlasnika ili ovlašćeno lice);
- 2.6 Svi aplikanti moraju dostaviti sertifikat o vlasništvu/posedovani list i kopiju plana za mesto investicije;
- 2.7 Svi aplikanti moraju imati izmirene ili regulisane poreske obaveze, porez na prihodima i druge primenjive poreze;
- 2.8 Aplikanti ne trebaju imati finansijske obaveze prema MPŠRR-a;
- 2.9 Svi korisnici projekata ruralnog razvoja obavezuju se da održavaju svoje investicije prema usvojenom projektu tokom pet (5) godina nakon realizacije projekta, onoliko koliko traje period nadzora. Ukoliko ne održava investicije, korisnik se obavezuje da vrati finansirani iznos javne podrške;
- 2.10 Za investicione projekte u kojima su prihvatljive investicije manje ili jednake sa 20.000 €, aplikanti moraju dostaviti predlog-projekta prema modelu ARP-a. Predlog-projekta za podmeru ruralnog turizma je poseban;
- 2.11 Predlog projekta mora uključiti novčani tok i tabelu povrata investicije;
- 2.12 Za investicione projekte u kojima su prihvatljive investicije veće od 20.000 €, aplikanti moraju dostaviti biznis plan prema modelu ARP-a. Biznis plan za pod meru ruralnog turizma je poseban;
- 2.13 Korisnici koji su se obavezali da će imati zaposlene u Biznis planu moraju se registrovati u KARB, barem kao individualni biznis i sva plaćanja moraju se obaviti sa računa biznisa;
- 2.14 Modeli za predlog-projekta za biznis plan biće objavljeni na web stranici Agencije za razvoj poljoprivrede (ARP) i MPŠRR i dostupni su za sve aplikante;
- 2.15 Svi korisnici, koji su u svom biznis planu naveli da će stvarati nova radna mesta i za to su osvojili bodove tokom procene, moraju ih stvoriti i dokazati plaćanjem penzijskog doprinosa i poreza na platama počevši najmanje od poslednjeg meseca pre zahteva za poslednje plaćanje. Korisnici su obavezni da drže ova radna mesta popunjena radnicima sa punim radnim vremenom za pet (5) godina, onoliko koliko traje period nadzora;
- 2.16 Korisnici koji su se obavezali da će imati zaposlene u Biznis planu, moraju se registrovati u KARB barem kao individualni biznis i sva plaćanja moraju se obaviti sa računa biznisa;
- 2.17 Projekti finansirani od Programa ruralnog razvoja ne smeju biti finansirani i od Kancelarije EU-a na Kosovu ili nekog drugog domaćeg ili međunarodnog javnog donatora.

U slučaju da se dokaže da je korisnik iskoristio podršku za isti projekat od nekog drugog donatora, njemu se ne daje podrška ili ako ju je dobio, biće prinuđen da vrati primljena sredstva, kao i prema njemu biće sprovedene kaznene mere u skladu sa zakonom;

2.18 Korisniku se ne može dati novi projekat ako prethodni projekti nisu završeni u skladu sa ugovorom potpisanim sa ARP-om;

2.19 Aplikant može aplicirati samo sa jednim projektom u godini;

2.20 Maksimalna javna pomoć za period sprovođenja Programa za poljoprivredu i ruralni razvoj za petogodišnji period za Meru 7 je 180.000 € po korisniku;

2.21 Ako je zemljište ili neka druga imovina gde će se vršiti investicija u suvlasništvu, aplikant mora doneti saglasnost suvlasnika i kopije ličnih karata;

2.22 Ugovor o zakupu ne zahteva se samo u slučajevima kada su vlasnik zemljišta i aplikant u bračnom odnosu ili u direktnoj krvnoj liniji bez granica (npr.: pradedovi, dedovi, roditelji, deca, unuci, unuke i tako dalje) a to se dokazuje kroz izvod venčanih ili izvodom rođenih i/ili izvodom umrlih;

2.23 Aplikant mora popuniti Izjavu pod zakletvom, kojom dokazuje da je zemljište sa kojim aplicira i za koje je on potencijalni naslednik, ne koristi se od drugih potencijalnih naslednika. Korisnici projekata sa prihvatljivom investicionom vrednošću većom od 30.000€, ili korisnici koji su prijavili nove radnike u biznis planu i za koje su bodovani, pre potpisivanja ugovora sa ARP, moraju da registruju preduzeća kao pravno lice ili individualno poslovanje i investicije/troškovi implementacije projekta moraju se fakturisati na ime preduzeća;

2.24 U slučaju projekata koji predviđaju izgradnju, proširenje, renoviranje ili investicije u opremama, aplikanti u slučaju apliciranja moraju dostaviti:

1.24.1 Sertifikat o vlasništvu (Posedovani list) parcele u koju će se vršiti investicija; (U slučajevima kada je zemljište/objekat uzet u zakupu, posedovani list zemljišta gde zemljište/objekat mora biti na ime zakupodavca);

1.24.2 U slučaju da je zemljište ili objekat uzet/o u zakupu, overen ugovor o zakupu za najmanje 10 godina, računajući od godine apliciranja. Ugovori potpisani i overeni o zakupu pre perioda apliciranja, moraju pokriti vremenski period od najmanje 5 godina od dana odobrenja, pod uslovom da ugovor bude nadovezan sa prethodnom investicijom/aktivnošću.

1.24.3 Ugovor mora sadržati i saglasnost vlasnika (zakupodavca), za investiciju koja će se vršiti u njegovom zemljištu/objekat;

1.24.4 Ako je zemljište ili neka druga imovina u koju će se vršiti investicija u suvlasništvu, aplikant mora doneti saglasnost suvlasnika i kopije ličnih karata;

1.24.5 Kopiju plana parcele gde će se vršiti investicija;

1.24.6 Kopiju skica objekta;

1.24.7 Osim ovih dokumenata, u slučaju izgradnje/proširenja/renoviranja objekata, potrebni su i ovi dodatni dokumenti:

- 1.24.7.1 Predračun troškova za materijale i radove;
- 1.24.7.2 Zemljište pod hipotekom nije prihvatljivo za investiciju, bilo da je u vlasništvu ili uzeto pod zakupom;
- 1.24.7.3 Da se uradi digitalizacija na mestu gde se vrši investicija;
- 1.24.7.4 U slučaju izgradnje/proširenja na prostorima nacionalnih parkova zahteva se i saglasnost od MŽSPPI;
- 1.24.7.5 Za pod meru "Proizvodnja meda", oni koji apliciraju samo za opreme i druga sredstva, a ne apliciraju za izgradnju objekta, moraju dokumentovati slikama o postojanju objekta u momentu apliciranja;
- 1.24.7.6 Za pod meru "Prerada poljoprivrednih proizvoda u porodičnim gazdinstvima" oni koji apliciraju samo za opreme i druga sredstva, a ne apliciraju za izgradnju objekta, moraju dokumentovati slikama o postojanju objekta u momentu apliciranja;
- 1.24.7.7 Za pod meru "Nepoljoprivredne aktivnosti u ruralnim područjima" oni koji apliciraju samo za opreme i druga sredstva, a ne apliciraju za izgradnju objekta, moraju dokumentovati slikama o postojanju objekta u momentu apliciranja;
- 1.24.7.8 Za pod meru Razvoj ruralnog turizma, pre potpisivanja ugovora sa Agencijom za razvoj poljoprivrede, potencijalni korisnici koji planiraju da investiraju u objekte koji su na Spisku kulturnog nasleđa, moraju dobiti saglasnost od Ministarstva kulture/Departman za kulturno nasleđe;
- 1.24.7.9 Kod pod meru Razvoj ruralnog turizma - izraz "proširenje" ima značaj proširenja postojećeg objekta, ako se aktivnost ruralnog turizma odvija u bungalovu/kamp kućici, tada se dozvoljava nova izgradnja (ostali bungalovi/kamp kućice kao proširenje postojećih kapaciteta) na parceli ili u prostoru gde je već postojeći biznis ruralnog turizma, unutar istog prebivališta;
- 1.24.7.10 Investicije moraju biti u skladu sa odgovarajućim minimalnim nacionalnim standardima predstavljenim u vodiču za aplikante, koji se moraju ispuniti najkasnije pre zahteva za poslednje plaćanje i verifikovati se tokom kontrole od službenih lica u mestu investicije;
- 1.24.7.11 Da se obavi digitalizacija na mestu gde se vrši investicija;
- 1.24.7.12 Aplikant koji aplicira za investicije za upravljanje otpadom i upravljanje ispuštenim vodama, u slučaju apliciranja, doneti idejni projekat sa dimenzijama i predračunima;
- 1.24.7.13 Predračuni troškova materijala i predviđenih radova; Saglasnost od nadležnog organa (Opštine) za građevinsku dozvolu, u slučajevima projekata izgradnje/proširenja, ali ne i u slučajevima projekata renoviranja;

1.24.7.14 Svi aplikanti moraju imati izmirene ili regulisane poreske obaveze, porez na prihodima i drugi primenjivi porezi;

1.24.7.15 Pre zahteva za plaćanje u Agenciji za razvoj poljoprivrede, korisnik mora dostaviti:

1.24.7.15.1 Građevinsku dozvolu od nadležnog organa (Opštine), ne zahteva se za projekte renoviranja;

1.24.7.15.2 U slučajevima izgradnje/proširenja sa osnovnom površinom preko 10m² zahteva se građevinska dozvola;

1.24.7.15.3 Za podmeru Uzgoj ribe, uz zahtev za plaćanje mora se dostaviti Licenca za aktivnosti akvakulture/uzgoj ribe;

1.24.7.15.4 Korisnici za preradu grožđa pre zahteva za plaćanje moraju se registrovati u "Registar vina Kosova"

1.24.7.15.5 Procenu uticaja na životnu sredinu, ako je predviđeno zakonom;

3. Nacionalni standardi

3.1. Investicije moraju biti u skladu sa odgovarajućim minimalnim nacionalnim standardima.

3.2. Odgovarajući minimalni nacionalni standardi moraju se ispuniti najkasnije pre zahteva za poslednje plaćanje i verifikovati tokom kontrole od službenih lica u mestu investicije prema Vodiču za aplikante za ovu meru.

4. Ekonomska održivost

4.1 Aplikant mora dokazati ekonomsku održivost farme kroz poslovni plan koji ima za cilj postizanje rezultata do kraja investicionog perioda.

4.2 Način na koji se dokazuje ekonomska održivost mora se objasniti u vodiču za aplikante koji se priprema od ARP.

4.3 Fondovi ARP-a dati za korisnika moraju se uzeti u obzir kada se izračunava ekonomska održivost korisnika.

4.4 U slučaju investicija manja ili jednaka 20.000 evra, može se prihvatiti pojednostavljeni oblik biznis plana ili predlog-projekta, očuvajući prognoze finansijske/ekonomske održivosti;

4.5 Aplikant mora dostaviti predlog/projekta prema modelu koji će se objaviti na web-stranicama ARP-a i MPŠRR-a;

4.6 Predlog projekta treba uključiti novčani tok i tabelu povrata investicije;

4.7 Za investicione projekte u kojima su prihvatljive investicije veće od 20.000€, aplikanti moraju dostaviti biznis plan prema modelu koji će se objaviti na web-stranicama ARP-a i MPŠRR-a;

- 4.8 Biznis plan je glavni dokument za procenu ekonomske održivosti;
- 4.9 Planirane investicije moraju biti u skladu sa proizvodnim kapacitetom.
- 4.10 Tokom procene aplikacija, bazirajući se na biznis plan, službenici ARP-a su obavezni da odbiju deo investicija koji su u suprotnosti sa ovim administrativnim uputstvom.
- 4.11 Ekonomska i finansijska održivost se procenjuje na osnovu predlog-projekta ili biznis plana;
- 4.12 Biznis plan mora pokazati ekonomsku održivost farme/preduzeća na kraju realizacije investicije.
- 4.13 U slučajevima kada je predložena vrednost projekta veća od 50.000 evra, podnosilac zahteva mora da donese dokaz o svom materijalnom stanju. U slučajevima kada je podnosilac prijave registrovano pravno lice, kao dokaz mora dostaviti sveobuhvatan bilans uspeha iz prethodne godine. Finansijski dokaz se sastoji od najmanje 50% prometa vrednosti sufinansiranja od strane korisnika;

5. Zajedničke investicije prihvatljive za ovu meru

- 5.1 Izgradnja, proširenje i renoviranje nepokretne imovine;
- 5.2 Kupovina novih mašina i oprema, uključujući računarske opreme;
- 5.3 Izgradnja, renoviranje i proširenje unutrašnjih puteva za pristup u imovini/objektu;
- 5.4 Opšti troškovi vezani za troškove kao što su: arhitekta, inženjera i druge tarife konsultacija, studija izvodljivosti, biće prihvatljivi do maksimalno 10% troškova investicije;
- 5.5 Ako se zemljište uzme u zakupu, overeni ugovor o zakupu za najmanje 10 godina za parcelu ili objekat gde će se vršiti izgradnja/proširenje/renoviranje, dok za projekte koji ne predviđaju izgradnju/proširenje/renoviranje u stranoj imovini, dovoljan je overeni ugovor o zakupu za 5 godina (računajući od godine apliciranja);
- 5.6 Ugovori potpisani i overeni o zakupu pre perioda apliciranja, moraju pokrivati vremenski period za najmanje od 5 godina od dana odobrenja;
- 5.7 Investicije u proizvodnji obnovljive energije;
- 5.8 U okviru ove investicije podrške, dozvoljena je prodaja električne energije u mreži sve dok se poštuje granica "samo-potrošnje" (tj. električna energija prodana u mreži je prosečno jednaka sa električnom energijom potrošenom tokom godine). To se opravdava činjenicom da, budući da se električna energija ne može čuvati, ako se ne potroši, može se pustiti u mrežu; mreža električne energije se može koncipirati kao mesto deponiranja za električnu energiju gde se unosi i povlači tokom godine u sličnim količinama i različitim ritmom;
- 5.9 Samo-potrošnja se treba kontrolisati u fazi u kojoj se projekat predstavlja/procenjuje. Investicija se smatra prihvatljivom kada (teoretski) kapacitet energije postrojenja za obnovljivu energiju ("investicija") ne prelazi 120% prosečne potrošnje od 5 godine farme;

5.10 U slučaju novih farmi ili u slučajevima farmi koje su na značajan način promenile veličinu svog delovanja u poslednje tri godine, očekivana potrošnja treba se proceniti od ARP.

6. Stepen javne podrške:

6.1 Javna podrška za ovu meru je 60% prihvatljivih troškova investicije;

6.2 Javna podrška se povećava u:

6.2.1 za investicije u planinskim područjima +5% i,

6.2.2 za investicije u fizičke imovine poljoprivrednih gazdinstava urađenih od mladih farmera +5%;

6.3 Minimalna vrednost prihvatljivih troškova za projekat unutar ove mere je 10.000 €;

6.4 Maksimalna vrednost prihvatljivih troškova za projekat unutar ove mere je do 100.000 €;

6.5 Maksimalna prihvatljiva vrednost prema podmerama:

6.5.1 Sakupljanje, prerada i promovisanje nedrvenih šumskih proizvoda 100.000€;

6.5.2 Razvoj i promovisanje ruralnog turizma je - 100.000€;

6.5.3 Prerada poljoprivrednih proizvoda u porodičnim gazdinstvima - 50.000 evra;

6.5.4 Proizvodnja meda - 30.000 evra;

6.5.5 Nepoljoprivredne aktivnosti u ruralnim područjima - 50.000 evra;

6.5.5.1 Prerada vune - vrednost projekta - 30.000 evra;

6.5.5.2 Proizvodnja humusa - vrednost projekta 30.000 evra;

6.5.6 Uzgoj seoskih životinja - 30.000 evra;

6.5.7 Uzgoj ribe - 100.000 evra.

6.6 Maksimalna javna podrška za programski period (2023.-27.) za Meru 7 ne može preći iznos od 180.000 € po korisniku;

6.7 Aplikant može aplicirati sa nekoliko projekata tokom perioda sprovođenja ovog programa u različitim godinama, pod uslovom da su prethodni projekti uspešno završeni i da javna podrška ne prelazi gore navedeni iznos;

6.8 Prihvatljivi troškovi su ograničeni na one koji su uključeni u Spisku prihvatljivih investicija za Meru 7.

7. Rok sprovođenja

7.1 Rok sprovođenja projekata ove mere je 90 dana od dana potpisivanja ugovora sa ARP, osim za pod-meru Akvakultura/uzgoj ribe - u kojoj je rok sprovođenja projekta 10 meseci (300 dana) sa mogućnošću nastavka u skladu sa zakonodavstvom na snazi;

7.2 Nakon perioda od 90 dana, odnosno 300 dana, korisnik ima i dodatnih 15 dana za pripremu dokumentacije i podnošenje zahteva za plaćanje;

7.3 ARP može produžiti period sprovođenja za najviše 30 dana, ako za to ima valjane razloge, kao što su neprikladni klimatski uslovi, donošenje neke specifične mašinerije iz neke druge zemlje. Period početka implementacije definisan je ugovorom.

POGLAVLJE VII

PODMERE

VII.I. PROIZVODNJA MEDA

Član 19

Kriterijumi prihvatljivosti

1. Posebni kriterijumi prihvatljivosti

Aplikanti, bilo fizička ili pravna lica moraju imati minimum 50 košnica sa pčelama.

2. Prihvatljive investicije za proizvodnju meda:

2.1 Kupovina košnica za pčele, biće podržana ne više od dvostruko postojećeg kapaciteta;

2.2 Kupovina mašinerije i oprema za proizvodnju i preradu meda;

2.1 Specijalizovane prikolice za prevoz košnica, samo za aplikante sa preko 100 košnica;

2.2 Investicije u opremama za vađenje pčelinjih proizvoda;

2.3 Investicije u opremama za uzgoj matica;

2.4 Izgradnja/renoviranje/proširenje sobe za med, maksimalno (pet hiljada) 5.000 evra;

2.5 Kupovina laboratorijskih oprema za analizu pčelinjih proizvoda;

2.6 Kupovina tehnoloških linija za punjenje i pakovanje meda;

2.7 Kupovina i postavljanje oprema za proizvodnju obnovljive energije;

2.8 Investicije za poboljšanje bezbednosti kvaliteta meda;

2.9 Kupovina oprema za IT, i digitalizaciju;

2.10 Investicije za tretiranje proizvodnog otpada i otpada vode;

2.11 Investicije u marketing;

2.12 Čitavoj opremi linije za skupljanje meda da se gravira identifikacioni broj farme (IBF farmera).

2.3 Investicije u marketing;

2.4 Čitavoj opremi linije za skupljanje meda da se gravira identifikacioni broj farme (IBF farmera).

4. Kriterijumi odabira za Meru 7 Diversifikacija farmi i razvoj biznisa za podmeru - Proizvodnja meda su utvrđeni u Prilogu III Tabele 4 ovog Administrativnog uputstva.

PODMERE

VII.II SAKUPLJANJE I PRERADA NEDRVNIH ŠUMSKIH PROIZVODA UKLJUČUJUĆI LEKOVITO I AROMATIČNO BILJE (LAB sakupljeno ili uzgajano)

Član 20

Kriterijumi prihvatljivosti

1. Posebni kriterijumi prihvatljivosti

1.1 Pravo apliciranja imaju samo pravna lica ili individualni biznisi registrovani u KARB sa odgovarajućom aktivnošću;

1.2 Aplikant mora biti licenciran za prikupljanje NŠP i LAB od Departmana za šumarstvo.

2. Prihvatljive investicije

2.1 Izgradnja/proširenje/renoviranje objekta;

2.2 Kupovina opreme za preradu, skladištenje, pakovanje proizvoda sektora;

2.3 Kupovina opreme za pranje, čišćenje, čuvanje, klasifikaciju, etiketiranje;

2.4 Kupovina opreme za sušenje, za hlađenje, za duboko zamrzavanje;

2.5 Kupovina polica za sušenje;

2.6 Kupovina i postavljanje opreme za proizvodnju obnovljive energije;

2.7 Kupovina IT opreme i digitalizacija;

2.8 investicije za opreme za tretiranje otpada i tretiranje vode.

3. Kriterijumi odabira za Meru 7 Diversifikacija farmi i razvoj biznisa za podmeru Sakupljanje i prerada nedrvenih šumskih proizvoda, uključujući lekovito i aromatično bilje (LAB sakupljeno ili uzgojeno) utvrđeni su u Prilogu III Tabele 5 ovog Administrativnog uputstva.

VII.II. PRERADA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA U PORODIČNIM GAZDINSTVIMA

Član 21 Kriterijumi prihvatljivosti

1. Posebni kriterijumi prihvatljivosti:

1.1 Pravo apliciranja imaju fizička i pravna lica;

1.2. Prihvatljive aktivnosti za preradu unutar ove pod-mere su:

1.2.1 Prerada stočarskih proizvoda;

1.2.2 Prerada voća, povrća i pečuraka;

1.2.3 Prerada grožđa;

1.2.4 Prerada testenina - testenine raznih vrsta, kolači;

1.2.5 Korisnici ove podmere pre zahteva za konačno plaćanje moraju se registrovati u centralni registar objekata registrovanih ili odobrenih u AHV- u zavisnosti od proizvodnog kapaciteta.

1.2.6 Korisnici za preradu grožđa pre zahteva za plaćanje moraju se registrovati u "Registar vina Kosova"

2. Prihvatljive investicije:

2.1 Izgradnja/renoviranje/proširenje objekata za proizvodnju, čuvanje i preradu proizvoda;

2.2 Izgradnja/renoviranje/proširenje objekata sa izgledom prilagođenim stilu ruralnog područja za korišćenje kao prodajna mesta za lokalne proizvode (opisati u predlogu-projekta);

2.3 Investicije u kupovini opreme za merenje, pakovanje i etiketiranje;

2.4 Kupovina i postavljanje oprema za proizvodnju obnovljive energije;

2.5 Opreme za tretiranje proizvodnog otpada i otpada vode;

2.6 Kupovina opreme za IT i digitalizaciju;

2.7 Investicije u specifičnim opremama, u cilju poboljšanja bezbednosti i kvaliteta hrane.

3. Kriterijumi odabira za Meru 7 Diversifikacija farmi i razvoj biznisa za podmeru Prerada poljoprivrednih proizvoda u porodičnim gazdinstvima su utvrđeni u Prilogu III Tabele 6 ovog Administrativnog uputstva.

VII. III. NEPOLJOPRIVREDNE AKTIVNOSTI U RURALNIM PODRUČJIMA

Član 22 Kriterijumi prihvatljivosti

1. Posebni kriterijumi prihvatljivosti

- 1.1 Pravo apliciranja imaju fizička i pravna lica.
- 1.2 Fizička lica/moraju se registrovati kao biznis pre potpisivanja ugovora (nepoljoprivrednu aktivnost za koju su aplicirali);
- 1.3 Pravna lica (u registru biznisa sa odgovarajućom nepoljoprivrednom aktivnošću u ruralnim područjima);

1.4 *Prihvatljive nepoljoprivredne aktivnosti u ruralnim područjima*

- 1.4.1 proizvodnja i prerada proizvoda od kože;
- 1.4.2 proizvodnja i prerada proizvoda od vune;
- 1.4.3 proizvodnja i prerada proizvoda od drveta;
- 1.4.4 proizvodnja i prerada proizvoda od metala;
- 1.4.5 proizvodnja i prerada proizvoda od papira/kartona;
- 1.4.6 proizvodnja i prerada od plastike;
- 1.4.7 proizvodnja i prerada proizvoda od grnčarije i keramike;
- 1.4.8 proizvodnja i prerada proizvoda od tekstila;
- 1.4.9 proizvodnja humusa.

2. Prihvatljive investicije:

- 2.1 Izgradnja/proširenje/renoviranje objekta;
- 2.2 Kupovina sredstava i opreme za obavljanje nepoljoprivrednih delatnosti;
- 2.3 Kupovina i postavljanje opreme za proizvodnju obnovljive energije;
- 2.4 Kupovina i postavljanje opreme za tretiranje proizvodnog otpada i vode.

3. Kriterijumi odabira za Meru 7 Diversifikacija farmi i razvoj biznisa za podmeru Razvoj zanatskih aktivnosti su utvrđeni u Prilogu III Tabele 7 ovog Administrativnog uputstva.

VII.IV. RAZVOJ I PROMOVISANJE RURALNOG TURIZMA I AGRO - TURIZMA

Član 23 Kriterijumi prihvatljivosti

1. Posebni kriterijumi prihvatljivosti

- 1.1 Izgradnja novih objekata dozvoljava se samo za agro-turizam. Aplikanti su obavezni da dokažu da razvijaju poljoprivredne aktivnosti u ruralnim područjima i uzimaju subvencije, dokazane preko IBF-a za fizička lica, dok za pravna lica preko koda aktivnosti u KARB i moraju pružiti dokaz od ARP za dobijanje subvencija od prethodne godine;
- 1.2 Postojeći objekat u kojem će se investirati, prilikom apliciranja, mora se dokazati slikama i biće u stilu ruralnog područja;
- 1.3 Aplikanti koji planiraju da investiraju u objekte koji su na Spisku kulturnog nasleđa, pre potpisivanja ugovora sa Agencijom za razvoj poljoprivrede, moraju dobiti saglasnost od Ministarstva kulture/Departmana za kulturno nasleđe;
- 1.4 Aplikant u momentu apliciranja mora dostaviti idejni projekat pripremljen od diplomiranog arhitektu (potvrđuje se fakultetskom diplomom);
- 1.5 Objekat planiran za proširenje/renoviranje mora se prilagoditi stilu ruralnog područja;
- 1.6 Ako je aplikant fizičko lice/poljoprivredna farma pre potpisivanja ugovora sa ARP-om, mora se registrovati kao pravno lice ili individualni biznis i to kao pružalac usluga ugostiteljstva/pansion investicije/troškovi sprovođenja projekta moraju se fakturisati na ime biznisa.
- 1.7 Na kraju investicije, fizička lica, maksimalan broj soba sa investicijom i onih postojećih da ne prelazi više od 8 soba ili 16 kreveta, dok pravna lica da ne prelaze granicu od 15 soba ili 30 kreveta;
- 1.8 Fizička lica koja apliciraju za usluge hrane/restorana, pre potpisivanja ugovora sa ARP-om moraju se registrovati kao pravna lica ili individualni biznis i to kao pružaoci usluge hrana/restorana (maksimum stolica sa investicijom i onih postojećih ne može preći kapacitet od 40 stolica za fizička lica, dok pravna lica da ne pređu granicu od 60 stolica;
- 1.9 U slučaju investicija u izgradnju pešačkih i biciklističkih staza oko objekata ruralnog turizma i kada te staze prolaze kroz privatna imanja, prilikom apliciranja se mora doneti overena saglasnost vlasnika imovina kroz koje ova staza prolazi.

2. Prihvatljive investicije:

- 2.1 Izgradnje/proširenje/renoviranje postojećeg objekta za pružanje usluga smeštaja, prostorija za pružanje i pripremu hrane. Izgradnja se dozvoljava samo za agro-turizam;
- 2.2 Kupovina opreme i nameštaja za unutrašnje regulisanje objekta;
- 2.3 Regulisanje turističke infrastrukture - tematski ili zabavni parkovi, teniski tereni, bazeni, rekreativne staze, fitnes staze, panoramski putevi, biciklističke staze;
- 2.4 Kupovina i postavljanje opreme za proizvodnju obnovljive energije;
- 2.5 Kupovina opreme za IT, i digitalizaciju;

2.6 Investicije za tretiranje proizvodnog otpada i otpada vode;

2.7 Investicije u marketing.

3. Kriterijumi odabira za Meru 7 Diversifikacija farmi i razvoj biznisa za podmeru Razvoj i promovisanje ruralnog turizma su utvrđeni u Prilogu III Tabele 8 ovog Administrativnog uputstva.

VII.V. UZGOJ RIBE

Član 24

Kriterijumi prihvatljivosti

1. Posebni kriterijumi prihvatljivosti

1.1 Pravo apliciranja imaju fizička i pravna lica;

1.2 Svi aplikanti, pre zahteva za poslednje plaćanje, moraju biti registrovani kao biznis i licencirani za uzgoj ribe od MPŠRR;

1.3 Aplikanti koji apliciraju za izgradnju/renoviranje/proširenje/inkubatora za reprodukciju ribe mogu aplicirati samo oni koji su u prethodnoj godini prodali više od 30 tona sveže ribe.

2. Prihvatljive investicije:

2.1 Izgradnja/proširenje/renoviranje bazena za uzgoj ribe;

2.2 Izgradnja/proširenje/renoviranje inkubatora za uzgoj ribe;

2.3 Investicije u postizanju nacionalnih standarda bezbednosti hrane;

2.4 Kupovina potrebne opreme za uzgoj i tretiranje ribe slatkih voda;

2.5 Kupovina i postavljanje opreme za proizvodnju obnovljive energije;

2.6 Investicije u opremu za tretiranje proizvodnih otpada i vode.

3. Kriterijumi odabira za Meru 7 Diversifikacija farmi i razvoj biznisa za podmeru - Uzgoj ribe su utvrđeni u Prilogu III Tabele 9 ovog Administrativnog uputstva.

VII.VI. UZGOJ SEOSKE PERADI

Član 25

Kriterijumi prihvatljivosti

1. Posebni kriterijumi prihvatljivosti:

1.1. Pravo apliciranja imaju fizička i ona pravna lica;

- 1.2. Fizička lica moraju se registrovati kao biznis pre potpisivanja ugovora za proizvodnju jaja i mesa peradi;
- 1.3. Pravna lica (u registru biznisa kao aktivnost moraju imati uzgoj peradi);
- 1.4. Aplikanti u momentu apliciranja, moraju dokazati da imaju najmanje 5 m² zemljišta po grlu kokoške ili patke i 15 m² zemljišta po grlu pilića ili guske;
- 1.5. U momentu apliciranja moraju imati najmanje:
 - 2.1.1 Trista (300) kokoški, a na kraju investicije moraju imati ne manje od osamsto (800) grla;
 - 2.1.2 Trista (300) pataka, a na kraju investicije moraju imati ne manje osamsto (800) grla;
 - 2.1.3 Sto (100) gusaka, a na kraju investicije moraju imati ne manje petsto (500) grla;
 - 2.1.4 Sto (100) pileta, a kraj investicije moraju imati ne manje od petsto (500) grla;
 - 2.1.5 U slučaju kombinovanog držanja jedna guska ili jedno pile je jednako sa 3 kokoši ili tri patke i treba dostići ekvivalentan broj sa gore navedenim vrednostima.

2. Prihvatljive investicije:

2.1 Izgradnja štale za držanje peradi-Maksimalna dozvoljena gustina:

- 2.1.1 Šest (6) kokoški/patki na 1 m² ili 2 pileta/guske na 1 m², dok maksimalni dozvoljeni broj peradi u 1 gnezdu mora biti sedam (7) peradi;
- 2.1.2 Investicije u postavljanju ograde za površinu u kojoj se drže peradi;
- 2.1.3 Kupovina potrebnih oprema za uzgoj peradi za proizvodnju jaja i mesa kokošaka, pileta, gusaka i pataka;
- 2.1.4 Mali inkubatori u skladu sa proizvodnim kapacitetom;
- 2.1.5 Kupovina i postavljanje opreme za proizvodnju obnovljive energije;
- 2.1.6 Investicije u opreme za tretiranje proizvodnog otpada i vode.

3. Kriterijumi odabira za Meru 7 Diversifikacija farmi i razvoj biznisa za podmeru - Uzgoj peradi za jaja i meso su utvrđeni u Prilogu III Tabele 10 ovog Administrativnog uputstva.

POGLAVLJE VIII

MERA 5 „PRIPREMA I IMPLEMENTACIJA STRATEGIJA LOKALNOG RAZVOJA – LEADER PRISTUP“

Član 26 Korisnici

1. Krajnji korisnici:

1.1 Lokalne akcione grupe izabrane i ugovorene od strane Agencije za razvoj poljoprivrede, isključujući LAG-ove koji imaju koristi od PRR 2022

1.2 Podnosilac zahteva ne može imati koristi od projekta ako je u suprotnosti sa Zakonom br. 06/L-011 o sprečavanju sukoba interesa u vršenju javnih funkcija i Zakonom 03/L-149 o civilnoj službi Republike Kosovo;

1.3 Svi korisnici projekata ruralnog razvoja dužni su da održavaju svoje investicije prema odobrenom projektom tokom 5 godina od datuma izvršenja uplate, sve dok traje period praćenja;

1.4 Ukoliko ne održava ulaganja, korisnik je dužan da vrati finansirani iznos javne podrške;

1.5 Svi korisnici projekata ruralnog razvoja nakon završetka investicija moraju imati funkcionalni projekat prema poslovnom planu, PRR i kriterijumima ovog Administrativnog uputstva;

1.6 Zahtev za isplatu se odbija za projekte koji nisu završili nijednu aktivnost za koju je ocenjen tokom procesa evaluacije.

1. Sprovođenje LEADER pristupa

2.1 LEADER pristup na nivou programa mora da sadrži najmanje sledeće elemente:

2.1.1 Dizajnirati i implementirati strategije zasnovane na interakciji između aktera i projekata različitih sektora lokalne privrede;

2.1.2 Strategija lokalnog razvoja zasnovana na dobro definisanoj oblasti;

2.1.3 Javno-privatno partnerstvo lokalnih akcionih grupa;

2.1.4 Pristup odozdo prema gore donošenju odluka za lokalne akcione grupe u vezi sa implementacijom lokalnih razvojnih strategija;

2.1.5 Umrežavanje lokalnih partnerstava;

2.1.6 Implementacija inovativnih pristupa.

2.2 Lokalne akcione grupe (LAG) sprovode Lokalne razvojne strategije (LRS), koje mogu uključivati jednu ili više od sledećih šest prioriternih tema:

2.2.1 Ruralna ekonomija: razvoj kratkih lanaca snabdevanja i proizvoda sa dodatom vrednošću, uključujući kvalitetne proizvode, zanate i druge aktivnosti za diversifikaciju ruralne privrede;

2.2.2 Seoski turizam: razvoj ruralnih turističkih proizvoda zasnovanih na korišćenju lokalnih, prirodnih i kulturnih resursa;

2.2.3 Zajednica: podsticanje kulturnog i društvenog života zajednice i podrška lokalnim kolektivnim organizacijama, udruženjima i nevladinim organizacijama;

2.2.4 Javni prostori: poboljšanje javnih prostora u selima;

2.2.5 Životna sredina: poboljšanje ekoloških standarda u oblastima LAG-ova i promovisanje upotrebe obnovljive energije od strane lokalne zajednice;

2.2.6 Umrežavanje: umrežavanje LAG-ova, razmena najboljih praksi, širenje IPARD programa i učenje novih pristupa za ruralni razvoj.

2.3 Implementacija Lokalne razvojne strategije uključuje: aktivnosti animacije i izgradnje kapaciteta, male projekte i tekuće troškove LAG-a. Aktivnosti treba da se odnose na prioritetne teme gore odabrane.

2. Lokalne akcione grupe moraju ispuniti sledeće uslove

3.1 Mora da predloži integrisanu strategiju lokalnog razvoja zasnovanu na karakteristikama LEADER-a kao što je definisano u stavu 2 pod stavom 2.2 ovog člana;

3.2 Mora pokazati sposobnost definisanja i implementacije Lokalne razvojne strategije (LRS) za ovu oblast;

3.3 Lokalna akciona grupa mora imati pravni oblik (npr. udruženje);

3.4 Sposobnost upravljanja javnim sredstvima: Upravno telo mora da obezbedi da LAG-ovi odaberu administrativnog, finansijskog menadžera koji će biti u stanju da upravlja javnim sredstvima i obezbedi zadovoljavajuće funkcionisanje partnerstva.

4. Zahtevi za LAG, oblasti koje treba da budu pokrivenne/uključene njihovim LRS-a

4.1 Oblast LAG-a mora biti koherentna i da obezbedi dovoljnu kritičnu masu u smislu ljudskih, finansijskih i ekonomskih resursa za podršku strategiji održivog razvoja;

4.2 Stanovništvo svake oblasti po pravilu mora biti najmanje 10.000 stanovnika i ne više od 150.000 stanovnika, uključujući naselja sa populacijom manjim od 25.000 stanovnika;

4.3 Ista lokacija ne sme pripadati više od jednog LAG-a, što znači jedno partnerstvo, strategiju i teritoriju;

5. Minimalni sadržaj Strategije lokalnog razvoja (LRS)

5.1 Definicija područja/teritorije LAG-a mora biti koherentna/kompaktna i da pruža dovoljnu meru/količinu ljudskih, finansijskih i ekonomskih resursa za podršku implemetaciju lokalne razvojne strategije.

5.2 Analiza razvojnih potreba i potencijala područja, uključujući analizu prednosti, slabosti, mogućnosti i pretnji (SWOT) – LAG-ovi treba da uzmu u obzir ne samo statistiku već i stavove lokalnih aktera/zainteresovanih strana.

5.3 Opis strategije i njenih ciljeva LAG-ovi definišu viziju i ciljeve u skladu sa prioritarnim temama PRR 2022-2028.

5.4 Opis procesa uključivanja zajednice u pripremu strategije, strukture partnerstva i internih pravila donošenja odluka.

5.5 Akcioni plan/aktivnosti LRS. Sve predložene akcije/aktivnosti moraju biti vezane za odabrane prioritarnne teme. Plan akcije/aktivnosti će kasnije biti pretočen u detaljne godišnje planove.

5.6 Finansijski plan sa indikativnim/orijentacionim budžetom za vreme trajanja LRS-e podeljen na: operativne ili funkcionalne troškove LAG-a, animaciju/izgradnju kapaciteta i za male projekte.

6. Prihvatljiva aktivnost

6.1 Priprema lokalnih razvojnih strategija LAG-ova

7. Spisak prihvatljivih troškova

7.1 Informativne radionice i događaji za podsticanje aktivnog učešća ruralnog stanovništva u procesu lokalnog razvoja

7.2 Stručne usluge;

7.3 Prevođenje dokumenata i tumačenje;

7.4 Iznajmljivanje objekata i opreme;

7.5 Iznajmljivanje sale za događaje;

7.6 Snabdevanje hranom za učesnike;

7.7 Takse, troškovi registracije;

7.8 Kupovina materijala;

7.9 Putni troškovi;

7.10 Priprema/obrada i distribucija informativnih materijala neophodnih za pripremu i objavljivanje lokalnih razvojnih strategija;

7.11 Publicitet, publikacije, brošure, leci;

8. Procedura za odabir-izbor Lokalnih akcionih grupa

Poziv za odabir LAG-ova treba da bude otvoren za sva ruralna područja i da obezbedi konkurenciju između lokalnih akcionih grupa za predstavljanje lokalnih razvojnih strategija.

9. Procedura izbora sastoji se od dve faze:

9.1 Kontrola prihvatljivosti LAG-ova od strane Agencije za razvoj poljoprivrede, (osnovani LAG-ovi apliciraju za sredstva za pripremu svojih LRS-a, sa potrebnim dokumentima);

9.2 Procena LRS-a kvalifikovanih LAG-ova prema kriterijumima za izbor od strane Komisije za ocenjivanje. Komisija za ocenjivanje sastoji se od predstavnika Upravljačkog tela i zainteresovanih strana i nevladinih organizacija koje se bave ruralnim razvojem. Članove Komisije za ocenjivanje imenuje ministar ili viši službenik na predlog Upravljačkog tela.

10. Kriterijumi podobnosti za pripremu LRS-a

10.1 Teritorije iz ruralnih područja sa dovoljnom koherentnošću/kompaktnošću i sa određenom veličinom stanovništva od 10.000 - 150.000 stanovnika, uključujući naselja sa populacijom manjim od 25.000 stanovnika. Odstupanje od ovog pravila je moguće uz odgovarajuće obrazloženje i koje će morati da bude objašnjeno u programu.

10.2 Opština/naselje pripada samo jednom LAG-u. Preklapanje nije dozvoljeno – što znači “jedno partnerstvo, jedna strategija, jedna teritorija“.

10.3 LAG-ovi moraju biti zvanično registrovani kao pravno lice (tj. udruženje, fondacija, NVO) na osnovu relevantnih pravnih akata; U skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, (LAG) može biti registrovana kao organizacija čiji statut garantuje zadovoljavajuće funkcionisanje partnerstva i sposobnost upravljanja/administriranja javnim sredstvima.

10.4 Na nivou odlučivanja, ekonomski i socijalni partneri, kao i drugi predstavnici civilnog društva, kao što su farmeri, žene na selu, mladi i njihova udruženja, trebalo bi da čine više od 50% partnerstva. Pored toga, najmanje 20 odsto biće predstavnici lokalnih vlasti. Međutim, javne vlasti, kako su utvrđene u skladu sa nacionalnim pravilima, predstavljaju manje od 50% glasačkih prava;

10.5 10% učešća žena i/ili mladih kako bi se osigurala starosna raznolikost i rodna ravnopravnost

10.6 Članovi organa za donošenje odluka LAG-a moraju biti stanovnici ili funkcionišu na području obuhvaćenom Strategijom lokalnog razvoja;

10.7 LAG treba da predloži integrisanu strategiju lokalnog razvoja koja uključuje najmanje minimalne elemente i prioritete teme kako je navedeno u Programu ruralnog razvoja

11. Kriterijumi odabira-izbora LRS-a

11.1 Kvalitet partnerstva je pravilo predstavljanja za upravljanje i donošenje odluka, izbegavanje sukoba interesa, uključujući učešće mladih ljudi i žena;

11.2 Koherentnost teritorije LAG-ova i dovoljna količina u pogledu ljudskih, finansijskih i ekonomskih resursa;

11.3 Kvalitet srtrategije intervencije logike (uključujući SWOT analizu, itd.);

11.4 Usklađenost predloženih akcija sa SWOT analizom i prioritnim temama PRR-a;

- 11.5 Uključivanje zainteresovanih strana u pripremu Lokalne razvojne strategije;
- 11.6 Sposobnost LAG-a da upravlja implementacijom PRR-a;
- 11.7 Projekte podržane iz drugih izvora (ne iz PRR programa) treba smatrati dodatnom vrednošću, međutim treba izbegavati dvostruko finansiranje.

12. Intenzitet pomoći i nivo doprinosa

12.1 Intenzitet podrške, izražen kao deo javne podrške u prihvatljivim troškovima, je 100% za pripremu LRS-a LAG-ova.

12.2 LAG-ovi moraju da podnesu zahtev za avans od 80% i zahtev za plaćanje od 20% nakon dostavljanja LRS-e.

13. Rok za realizaciju

13.1 Rok za realizaciju projekata ove veličine je 6 meseci od trenutka potpisivanja ugovora sa ARP.

13.2. Korisnik/LAG-ovi imaju 15 dodatnih dana da pripreme dokumentaciju i podnese zahtev za isplatu.

13.3 ARP može produžiti period implementacije za najviše 30 dana, ako za to postoje valjani razlozi. Period početka implementacije definisan je ugovorom.

POGLAVLJE IX

POSTUPCI ZA SPROVOĐENJE PROJEKATA

Član 27 Sprovođenje

1. Procedura za sprovođenje PRR 2023 se vrši u skladu sa Zakonom br. 08/L-072 o poljoprivredi i ruralnom razvoju (Službeni list Republike Kosovo, br. 8/29 mart 2023), Zakonom br. 05/L-031 o opštem upravnom postupku (Službeni list Republike Kosovo br. 20/21/jun 2016), Zakon br. 08/L-193 o budžetskim izdvajanjima za budžet Republike Kosovo za 2023. godinu (Službeni list Republike Kosovo, br. 38/30. decembar 2022) prema ovom administrativnom uputstvu i zakonima na snazi.

2. Mere 1, 3, 7 i 5 sprovodi Agencija za razvoj poljoprivrede.

Član 28 Poziv za aplikaciju-prijavu

Agencija za razvoj poljoprivrede je odgovorna za izradu, objavljivanje poziva za podnošenje prijave i uputstva za podnosiocima prijave, u skladu sa kriterijumima i procedurama definisanim ovim Administrativnim uputstvom.

Član 29 Postupak podnošenja i razmatranja prijava

1. Procedure za podnošenje i razmatranje prijava su:

1.1. Prijava se vrši preko onlajn veb modula na veb stranici ARP vvv.azhb-ks.net, koji sadrži link „ online prijava “ koji šalje na modul za onlajn prijavu . Projekat je registrovan u veb-modulu i potrebna dokumentacija u PDF formatu .

1.2. Nakon završetka procesa onlajn prijave iz stava 1.1 ovog člana, počinje administrativni pregled prijava;

1.3. Proces evaluacije prijave;

1.4. Javno objavljivanje rezultata preliminarne evaluacije projekta;

1.5. Obaveštavanje farmera o rezultatu evaluacije projekta;

2.1. Žalbeni rok / Pravo na žalbu;

1.7. Prva provere na terenu;

1.8. Odobrenje / Odbijanje projekata;

1.9. Žalbeni rok ;

1.10. Potpisivanje ugovora između korisnika i ARP;

1.11. Vreme izvršenih ulaganja;

1.12. Podnošenje zahteva za isplatu od strane korisnika vrši se u ARP;

1.13. Administrativna kontrola paketa zahteva za plaćanje;

1.14. Druga terenska kontrola ;

1.15. Kaznene mere u slučaju nepravilnosti tokom realizacije projekata;

1.16. Ovlašćenje i izvršenje plaćanja;

1.17. Kontrola nakon realizacije projekta;

1.18. Odluka-Rešenje o vraćanju novčanih sredstava;

1.19. Pravo na žalbu.

2. Upravni postupak se završava u roku od 45 dana, nakon završetka procesa prijave do izveštaja o proceni /objavljivanja preliminarne rezultata o podršci, u skladu sa članom 98 Zakona br. 05/L -031 o opštem upravnom postupku.

3. U slučajevima složenosti administrativnog pitanja, rok se može produžiti na osnovu člana 99. Zakona br. 05/L-031 o opštem upravnom postupku.

Član 30 **Podnošenje prijava**

1. Online prijava mora imati svu traženu dokumentaciju učitano u roku za prijavu;
3. Online prijava mora da sadrži projekat sa svim potrebnim dokumentima za prijavu;
3. Podnosilac prijave može se prijaviti samo jednom u okviru Programa ruralnog razvoja 2023;
4. Podnosiocu prijave se ne može dati novi projekat, ako prethodni projekat nije završen u skladu sa ugovorom zaključenim sa ARP;
5. Podnosilac prijave obezbeđuje da su sve informacije i dokumenti jasni i tačni;
6. Podnosilac prijave dobija onlajn obaveštenje putem e- pošte za podnošenje prijave;
7. U slučaju tehničkih problema prilikom prihvatanja prijave, zahteva se pojašnjenje od IT sektora tokom administrativne kontrole.

Član 31 **Kontrola, evaluacija i odobravanje prijava u ARP**

1. Kontrola i evaluacija prijava moraju početi nakon isteka roka za prijavu;
2. Popunjene prijave podležu daljoj proceni prihvatljivih troškova i proceni ekonomske i finansijske održivosti;
4. Ako su projekat ili zahtev ocenili stručnjaci iz relevantne oblasti, razmatranje projekta ili zahteva se odlaže dok stručnjaci iz relevantne oblasti ne daju preporuku;
4. Prihvatljivost troškova se proverava i odobrava, upoređujući ih sa referentnim cenama/ cenovnicima odobrenim od MPŠRR;
5. Projekat/aplikacija se može izabrati za podršku samo ako dostigne minimalni prag od 50 poena do maksimalnog praga od 100 poena. Minimalni prag je postavljen kako bi se osiguralo da podržani projekti donose dovoljnu dodatnu vrednost sektoru;
6. Nakon evaluacije i bodovanja projekata, preliminarna lista vrednovanja projekata ruralnog razvoja biće javno objavljena na zvaničnoj internet stranici Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja i ARP;
7. Obaveštenje za objavljivanje preliminarne liste potencijalnih korisnika evolucione liste prijava za projekte ruralnog razvoja se vrši na zvaničnoj sajtu MPŠRR i ARP;
8. ARP putem e-maila i SMS poruka obaveštava sve podnosiocce prijava o objavljivanju liste preliminarne evaluacije projekata ruralnog razvoja istog dana;

9. Podnosioci zahteva koji se smatraju potencijalnim korisnicima imaju pravo da se pojave u ARP u roku od osam (8) kalendarskih dana od dana prijema obaveštenja radi dobijanja informativnog pisma i ocene svog projekta;
10. Žalbeni rok počinje narednog dana, nakon objavljivanja preliminarne liste potencijalnih korisnika projekata ruralnog razvoja;
11. Istog dana, spisak potencijalnih korisnika/odabranih projekata se šalje Upravi za kontrolu ARP za prvu terensku kontrolu, koja mora odmah da počne ;
12. Na osnovu izveštaja prve terenske kontrole i izveštaja o žalbenom postupku odobravaju se za finansiranje projekti ruralnog razvoja i utvrđuje konačna lista korisnika projekata ruralnog razvoja, koja se objavljuje na veb-sajtu MPŠRR i ARP;
13. Svi podnosioci prijava moraju biti obavešteni o izboru ili odbijanju njihovog projekta;
- 1.4. Nakon odobravanja projekata, sastavljanja konačne liste korisnika projekata ruralnog razvoja i obaveštenja podnosioca prijava korisnika, potpisuje se ugovor između korisnika i ARP;
- 1.5. Poziva se podnosilac prijave da potpiše ugovor o sufinansiranju projekta u roku od pet (5) dana od dana prijema obaveštenja za odobravanje projekata;
16. Nakon potpisivanja ugovora, korisnik je dužan da pristupi realizaciji projekta prema ugovoru.

Član 32 **Odbijanje projekata**

1. Podnosilac prijave se odbija ako:
 - 1.1 Dokumentacija je nekompletna;
 - 1.2. Ne ispunjava kriterijume podobnosti-prihvatljivosti ;
 - 1.3. Troškovi se ne mogu potvrditi kao prihvatljivi;
 - 1.4. Projekat nije ekonomski održiv prema ARP;
 - 1.5. U slučaju prevare u bilo kojoj fazi postupka;
 - 1.6. Ako projekat finansiran javnom podrškom nije funkcionalan prema projektu/biznis planu i ugovoru;
 - 1.7. U slučaju nepoštovanja uslova ugovora o finansiranju projekta;
 - 1.8. Podnosilac prijave koji se prijavi za javnu investiciju takođe će biti odbijen ako ne završi proces nabavke u skladu sa važećim pravilima nabavke.
 - 1.9. Podnosilac prijave obaveštava se o projektu koji je odbijen odlukom izdatu od Agencije za razvoj poljoprivrede.
 - 1.10. Odluka o odbijanju detaljno sadrži razloge za odbijanje.

Član 33 **Neprihvatljivi troškovi za mere**

1. Neprihvatljivi troškovi za mere su:

- 1.1 Porezi, uključujući PDV; sa izuzetkom nepovratnog PDV- a za fizička lica i preduzeća koja ne prijavljuju PDV;
- 1.2 Carine i akcize;
- 1.3 Kupovina i zakup zemljišta i postojećih objekata;
- 1.4 Kazne, novčane kazne i sudski troškovi;
- 1.5 Operativni troškovi;
- 1.6 Polovne mašine i oprema;
- 1.7 Mašine i oprema bez serijskog broja i tehničkih podataka, osim zanatske opreme;
- 1.8 Bankarske obaveze, kamate, troškovi žiranta i slične obaveze;
- 1.9 Kursni troškovi, obaveze i kursni gubici, kao i drugi finansijski rashodi;
- 1.10 Doprinosi u naturi ;
- 1.11 Kupovina poljoprivrednih inputa, jednogodišnjih biljaka i njihova sadnja;
- 1.12 Troškovi održavanja i amortizacije.
- 1.13 Troškovi za plate zaposlenih u poslovima upravljanja, implementacije, praćenja i kontrole;
- 1.14 Troškovi iz stava 1.3 i 1.5, osim za kupovinu zemljišta, prihvatljivi su u okviru mere „Sprovođenje lokalnih razvojnih strategija – LEADER pristup“, unapređenje obuke“ i „ Podrška stvaranju grupa proizvođača“.

Član 34 **Zahtev za isplatu**

1. Korisnici koji su završili investiciju po ugovoru podnose zahtev za isplatu u Regionalnim kancelarijama ARP.
2. Obrazac zahteva za plaćanje može se preuzeti sa veb stranice ARP-a ili ga obezbediti sa regionalne kancelarije ARP .
3. Zahtev za isplatu sa kompletnom dokumentacijom podnosi se kao fizička kopija i CD-u ili USB sa skeniranim dokumentima, lično od korisnika ili od strane ovlašćenog lica kako je definisano u Ugovoru o finansiranju projekta.
4. Ukoliko zahtev za isplatu nije kompletan sa svim dokumentima prema ugovoru, službenik ARP ne prihvata Zahtev za isplatu, već ga registruje tako što korisniku daje kopiju i traži od njega da popuni relevantnu dokumentaciju u roku od pet (5) dana.

5. Ako korisnik ne dostavi kompletnu dokumentaciju u roku iz st. 3. i 4. ovog člana, zahtev za isplatu se odbija.
6. Nakon administrativne kontrole zahteva za isplatu, Direkcija za kontrolu u ARP vrši drugu kontrolu na terenu kako bi se uverila da je investicija izvršena u skladu sa odobrenim predlogom projekta/ biznis planom i pismom odobrenja.
7. U slučaju tehničkih grešaka u paketu zahteva za plaćanje, podnosilac zahteva mora biti obavešten o ispravci tehničkih grešaka u roku od pet (5) dana.
8. Ako korisnik ne ispravi dokumentaciju sa tehničkim greškama u roku iz stava 7. ovog člana, ovaj dokument se odbija.
9. Na osnovu Procene Izveštaja o kontroli sa terena i dostavljenih računa, sa zahtevom za plaćanje i cenovnikom ARP, ARP u roku od 60 dana donosi Rešenje o uplati i obaveštava korisnika putem Informativnog pisma.
10. Ne vrši se isplata korisnicima za koje se utvrdi da su stvorili veštačke uslove za primanje isplata.
11. Ukoliko se zahtev za isplatu ne prihvati ili je javna podrška smanjena, korisnik mora biti obavešten putem informativnog pisma.
12. Od dana podnošenja zahteva za isplatu do izvršenja uplate ne treba da prođe više od (90) dana, osim ako rok nije prekoračen iz objektivnih razloga.
13. Pre podnošenja zahteva za isplatu, korisnik mora na mestu ulaganja postaviti znak sa logom MPŠRR/ ARP, veličine 100cmx50cm * utvrđenog prema Aneksima 1, 2, 3., 4 i 5 ovog administrativnog uputstva.
14. Plaćanje se mora izvršiti u roku od (30) dana od dana donošenja Odluke o uplati.
15. U slučaju osporavanja odluke o isplati ili odluke o odbijanju plaćanja, korisnik ima pravo žalbe.
16. ARP formira posebnu Komisiju za žalbe u vezi sa odlukom o raskidu ugovora, odlukom o isplati, odlukom za odbijanje i rešenje o isključenju na tri godine.
17. Protiv rešenja Komisije stranka ima pravo da podnese tužbu za upravni spor nadležnom sudu u roku od 30 dana.

Član 35 **Obim kontrole na terenu**

1. ARP je u obavezi da na terenu proveri po stopi od 100% sve projekte koji su izabrani kao korisnici PRR 2023 i da proveri ispunjenost kriterijuma za finansiranje.
2. Nakon podnošenja Zahteva za isplatu, Direkcija za kontrolu ARP je dužna da izvrši proveru realizacije investicija putem kontrole na licu mesta. U ovom slučaju, korisnik je dužan da bude prisutan prilikom izrade kontrole na terenu najkasnije 5 dana nakon obaveštenja ARP.
3. Ponovna inspekcija na licu mesta se vrši u određenim slučajevima i na zahtev odgovarajućih direkcija ARP.

4. Na osnovu kontrolnog izveštaja za verifikaciju, zahteva za plaćanje sa priloženom dokumentacijom za izvršenje ulaganja i referentnu cenu, vrši se ovlašćenje plaćanja.
5. ARP sprovodi Ex- post kontrolu za verifikaciju svih projekata odabranih za finansiranje najmanje pet (5) godina, od dana izvršenja poslednje uplate. U ovom slučaju, korisnik je dužan da prisustvuje kontroli na licu mesta najkasnije 5 dana nakon obaveštenja ARP.
6. ARP posebnim rešenjem imenuje komisiju za nadzor projekta .

Član 36 **Posebna kontrola**

Za posebnu kontrolu na terenu, u slučajevima ulaganja u građevinarstvo i investicija za koje je potrebna posebna stručnost, ARP može angažovati stručnjake iz relevantnih oblasti da daju stručnu procenu.

Član 37 **Potrebna dokumentacija za plaćanje**

1. Zahtev za isplatu mora da sadrži original dokumenata zahtevanih zahtevom za isplatu i CD sa skeniranim dokumentima.
2. Uplate iznad iznosa od petsto evra (500,00€) se vrše putem bankovnog transfera i moraju biti verifikovane izvodima sa tekućeg računa .
3. Za uplate u vrednosti manje od petsto evra (500,00 evra) ako se plaćanje vrši gotovinom potrebno je obezbediti račun i fiskalni kupon, a ako se plaćanje vrši preko banke mora se dostaviti uplatnica bankovnog transfera.

Član 38 **Žalbeni postupak za podnosiocima prijave**

1. Podnosioci prijave koji su nezadovoljni rezultatom evaluacije imaju pravo žalbe na odluke ARP.
2. Žalba se mora uputiti Komisiji za razmatranje žalbi.
3. Podnosilac prijave može podneti pismenu žalbu u roku od 30 dana od dana objavljivanja preliminarne liste potencijalnih korisnika projekata ruralnog razvoja.
4. Komisija za razmatranje pritužbi u roku od 30 dana od dana podnošenja pritužbe dužna je da podnosiocu pritužbe da pismeni odgovor, sa punim obrazloženjem.
5. Komisija za razmatranje žalbi većinom glasova svojih članova donosi odluku kojom:
 - 5.1. Odbija žalbu na odluku ARP u vezi sa evaluacijom dotičnog projekta.
 - 5.2. Usvaja žalbu i poništava odluku ARP u vezi sa ocenom relevantnog projekta i donosi meritornu odluku.
6. Tokom procesa razmatranja žalbi, Komisija za razmatranje žalbi može tražiti potrebne informacije od ARP-a, vršiti terenske kontrole i tražiti informacije direktno od strane u vezi sa relevantnim projektima.

7. Protiv pravnosnažnog rešenja u redovnom upravnom postupku žalba nije dozvoljena, ali se tužbom može pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda.

Član 39 **Komisija za razmatranje žalbi**

1. Komisija za razmatranje žalbi je profesionalni organ za razmatranje, ocenjivanje i odlučivanje po žalbama, koji se sastoji od službenika ARP i MPŠRR i osniva se odlukom MPŠRR.
2. Komisija za razmatranje žalbi se sastoji od pet (5) članova, od kojih su dva (2) službenici u ARP, dok su tri (3) službenici MPŠRR.
3. Članovi Komisije za razmatranje žalbi su nezavisni u radu i donose odluke u skladu sa proverenim činjenicama i stanjem.
4. Član Komisije za razmatranje žalbi je dužan da:
 - 4.1. Da sprovodi kriterijume i procedure definisane ovim Administrativnim uputstvom;
 - 4.2. Da bude nepristrasan;
 - 4.3. Da ostvari pravo glasa slobodno i bez uticaja;
 - 4.4 Učestvuje na sastancima Komisije i potpisuje izveštaje o radu i relevantne odluke.
5. Komisija za žalbe iz stava 2. ovog člana dužna je da donete odluke izradi u skladu sa obrazloženjem administrativnog akta definisanog u članu 48. i 49. Zakona br. 05/L-031 o opštem upravnom postupku (Sl. novine broj .20/21.06.2016).
6. Komisija za razmatranje žalbi je dužna da sačini pismeni izveštaj o svom radu i preduzetim radnjama i da o tome obavesti najviše zvaničnike MPŠRR i ARP, kao i zainteresovane strane, najkasnije u roku od 30 dana. od dana isteka žalbenog roka .

Član 40 **Rešavanje sudskih predmeta**

Predmeti koji su vraćeni na ponovno razmatranje i ponovno odlučivanje u skladu sa presudama odgovarajućih sudova, rešavaju se i priprema se odluka od Pravne kancelarije ARP.

Član 41 **Uslovi za održavanje investicije**

1. Investicija za koju je korisnik dobio podršku ne sme biti podvrgnuta suštinskoj promeni u roku od pet (5) godina od datuma kada je primljena konačna isplata.
2. Suštinske promene investicije su one koje rezultiraju:
 - 2.1 Prekidom ili premeštanjem proizvodne delatnosti iz stava 1. ovog člana, na područje koje nije obuhvaćeno Programom;
 - 2.2. Promena vlasništva i mesta ulaganja;

2.3. Suštinska promena koja utiče na prirodu, ciljeve ili uslove implementacije koje rezultiraju promenom početnih ciljeva.

3. U slučaju vanrednih situacija koje mogu uticati na investiciju usled elementarnih nepogoda, korisnik mora da obavesti ARP u rokovima, u skladu sa ugovorom koji su potpisale dve strane.

Član 42

Ex-post terenska kontrola i procedure nakon sprovođenja projekta

1. Korisnik je dužan da vrati finansijsku podršku delimično ili u potpunosti u slučaju da nakon sprovođenja ugovora do kraja perioda praćenja/ Ex -post predstavlja nepravilnosti.
2. U slučaju dokaza o nepravilnostima , korisnik će biti kažnjen u skladu sa članom 53 Zakona br. 08/L-072 o poljoprivredi i ruralnom razvoju (Službeni list Republike Kosovo, br. 8/29. mart 2023);
3. Protiv Odluke iz stava 2. ovog člana korisnik ima pravo žalbe Komisiji za razmatranje žalbi, koju formira izvršni direktor ARP, koju čini 3/5/7 članova, za odlučivanje o žalbi .
4. Protiv pravosnažnog rešenja u redovnom upravnom postupku nije dozvoljena žalba, ali se tužbom može pokrenuti upravni spor pred nadležnom sudu.
5. Nakon okončanja žalbenog postupka, ARP je u obavezi da nastavi postupak vraćanja javne podrške preko nadležnih organa.

Član 43

Sprovođenje

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja, Agencija za razvoj poljoprivrede, podnosioci zahteva i korisnici mera ruralnog razvoja dužni su da sprovode ovo administrativno uputstvo.

Član 44

Kaznene odredbe

1. Nesprovođenje ovog Administrativnog uputstva sankcioniše se kaznama definisanim u članu 53. Zakona br. 08/L-072 o poljoprivredi i ruralnom razvoju (Službeni list Republike Kosovo br. 8/27.03.2023.) i zakonodavstvom na snazi .
2. U slučaju kršenja gore navedenih odredbi, ARP mora odmah obavestiti stranu o kršenju ugovora, dok ARP mora pokrenuti pravne postupke u skladu sa zakonima na snazi.

POGLAVLJE X ZAVRŠNE ODREDBE

Član 45

Zemljište u komasaciji

Izuzev odredbi navedenih u ovom Administrativnom uputstvu, podnosiocima zahteva koji imaju površinu poljoprivrednog zemljišta pod komasacijom, ali ne poseduju kopiju plana i posedovnog lista, ali imaju zakonske uredbe o komasaciji iz katastra , dozvoljeno im je da konkurišu za podršku u okviru PRP 2023.

Član 46

Dokumentacija za opštine: Severna Mitrovica, Zvečan , Leposavić i Zubin Potok

1. Podnosioci zahteva iz opština: Severna Mitrovica, Zvečan , Leposavić i Zubin Potok, koji ne mogu da pribave posedovne liste i kopiju plana od svoje opštine, moraju da pribave ova dokumenta od Katastarske Agencije Kosova.
2. Podnosiocima zahteva iz opština: Severna Mitrovica, Zvečan , Leposavić i Zubin Potok, dozvoljeno im je da se prijave za podršku u okviru PRR 2023 bez dokaza o porezu na imovinu.

Član 47

1. Agencija za razvoj poljoprivrede priprema smernice za kandidate za:
 - 1.1. Mera 1 Ulaganja u fizička sredstva u poljoprivrednim gazdinstvima;
 - 1.2. Mera 3 Ulaganja u fizička sredstva u preradi i prometu poljoprivrednih proizvoda;
 - 1.3. Mera 7 Diverzifikacija farmi i razvoj poslovanja;
 - 1.4 Mera 5 Priprema i implementacija lokalnih razvojnih strategija – pristup Leader .
2. Podnosioci zahteva su dužni da se pridržavaju smernica za podnosiocima zahteva koji su objavljeni na sajtu ARP/MPŠRR

Član 48

Aneksi

1. Sastavni delovi ovog Administrativnog uputstva su:
 - 1.1. Aneks br. I Mera 1 – Ulaganja u fizička sredstva u poljoprivrednim privredama:
 - 1.1.1. Tabela 1: Kriterijumi odabira za biljnu proizvodnju;
 - 1.1.2. Tabela 2: Kriterijumi odabira za stočnu proizvodnju .
 - 1.2. Aneks br. II . Mera 3 - Ulaganja u fizičku imovinu u preradi i plasmanu poljoprivrednih proizvoda:
 - 1.2.1. Tabela 3: Kriterijumi izbora za sve podmere ove mere .
 - 1.3. Dodatak br. III Mera 7 – Diverzifikacija farmi i razvoj poslovanja:
 - 1.3.1. Tabela 4. Podmera proizvodnja meda;
 - 1.3.2. Tabela 5. Sakupljanje, prerada i promocija nedrvenih proizvoda planine;
 - 1.3.3. Tabela 6. Prerada poljoprivrednih proizvoda u domaćinstvima;
 - 1.3.4. Tabela 7. Nепoljoprivredne aktivnosti u ruralnim područjima;
 - 1.3.5. Tabela 8. Razvoj i unapređenje seoskog turizma;
 - 1.3.6. Tabela 9. Uzgoj ribe;

1.3.7. Tabela 10. Uzgoj živine u selu.

Član 49
Stupanje u snagu

Ovo Administrativno uputstvo stupa na snagu sedam (7) dana od dana objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo.

Faton Peci
Ministar Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja

Datum: 19/10/2023

DODATAK I
MERA 1. ULAGANJA U FIZIČK IMOVINU U POLJOPRIVREDNIM EKONOMJAMA

Tabela 1. Kriterijumi izbora za biljnu proizvodnju

B r.	Vrsta kriterijuma	Kategorija						Bodov i
		Voćno drvo	Manor	grožđe	Plastenici/plas tenici za sadnice	Skladište za voćnom drvo i manor, povrće (uključujući krompir) i grožđe.		
1.	Ulaganja u povećanje proizvodnje, poboljšanje efikasnosti i održivosti poljoprivredne proizvodnje. Proizvodni kapacitet: površina koju ćete podići. U slučaju ulaganja u infrastrukturu: skladište, navodnjavanje, zaštita od grada i/ili mehanizacija, bodovi se obračunavaju u zavisnosti od postojeće površine i/ili površine koja se gradi, šta je veće.	≥ 3 ha	≥ 0,5 ha	≥ 1 ha	> 0,20 ha	Podignuta površina, uključujući i postojeću, veća je od 5 ha	55	
2.	Novi podnosilac zahteva ²	1 ha - <3 ha	0,25 ha - <0,5 ha	0,5 - 1 ha	0,10 - 0,20 ha	Podignuta površina, uključujući i postojeću od 3-5 ha	50	
3.	Pol farmera ³	Kandidat ima 40 godina ili mlađi						3
4.	Investicije u planinska područja - ovaj kriterijum se ne odnosi na podnosioca zahteva za staklenike.	Podnosilac zahteva žena						2
5.	Investicije usmerene na ublažavanje efekata klimatskih promena obnovljive energije ⁴	Ulaganja u planinska područja						10
6.	Investicije koje podrazumevaju otvaranje radnih mesta na osnovu biznis plana.	Ulaganje u proizvodnju energije na farmama iz obnovljivih izvora (min. 5% prihvatljive investicije). (Bodovi iz ovog kriterijuma se dobijaju prema biznis planu) (ovaj kriterijum se ne odnosi na podizanje vinograda)						10
Ukupno							20	
							100	

¹ Postojeće površine se dokazuju direktnom uplatom za ove površine u prethodnoj godini, ili ako nije bilo direktnog plaćanja, to se dokazuje posedovnom listom i NIF-om.
² Prihvatljivi su kandidati koji do dana podnošenja prijave nisu navršili 40 godina

³ Pol poljoprivrednika, podnosilac prijave će dobiti bodove ovog kriterijuma ako celokupno zemljište, uključujući i zemljište na kome se ulaže, mora biti na ime podnosioca prijave u poslednje tri godine.

Stvaranje veštačkih uslova za dobijanje bodova predstavlja prevaru i biće kažnjeno u skladu sa zakonima na snazi.

⁴ Ulaganja u proizvodnju obnovljive energije/zaštitu životne sredine i klimatske promene, ako je korisnik predvideo ulaganja u korišćenje obnovljive energije i za tu namenu ostvari bodove, dužan je da ovu investiciju iskoristi i održava aktivnom u svrhe koje ima. predviđeno poslovnim planom. Ako se prilikom svake kontrole, od strane službenika AZHB (pre potpisivanja ugovora, ad-hoc ili ek-post) utvrdi da se ulaganja u obnovljive izvore energije ne koriste kako je predviđeno poslovnim planom, onda će biti kažnjeni, prema važećem zakonodavstvu.
⁵ Za svakog zaposlenog radnika, podnosilac zahteva dobija 5 bodova plus ali ne više od 20 bodova, u slučajevima kada je zaposleno 4 ili više lica.

Tabela 2. Kriterijumi odabira za proizvodnju životinja

Br.	Vrsta kriterijuma	Kategorija	Bodovi
1	Kapacitet proizvodnje (broj životinja) nakon završetka projekta.	Krave muzare ⁶ 10-15 grla > 15 grla	20
2	Ulaganja u povećanje proizvodnje u poboljšanje efikasnosti. Vrsta investicije: U slučaju ulaganja i iz tačke a) i c) podovi se računaju od investicije sa najvećim delom budžeta planiranog u biznis planu.	Telad ≥ 20 <30 grla ≥ 30 grla	25
3	Investicije usmerene na ublažavanje efekata klimatskih promena ⁷	Svinje ≥ 40 <100 ≥ 100 grla	20
4	Ulaganja u planinska područja	Ovce/koze ≥ 150 <300 ≥ 300 grla	30
5	Investicije koje podrazumevaju otvaranje radnih mesta na osnovu biznis plana.	kokoške ≥ 5000 <50000 ≥ 50.000 grla	10
6	Novi podnosilac prijave ⁹	a) Stablina gradnja/renoviranje/dogradnja	3
7	Pol farmera	b) Mašine i/ili poboljšanje spoljne infrastrukture, skladišta stajnjaka, silaže i sena	2
	Ukupno	c) Kupovina krava	100

⁶U ovoj grupi su i poljoprivrednici početnici, koji su u obavezi da nakon realizacije projekta dostignu minimalni broj od 10 grla.

⁷Ulaganja u proizvodnju obnovljive energije/ zaštitu životne sredine i klimatske promene, ako je koristik predvideo ulaganja u korišćenje obnovljive energije i za tu namenu ostvari bodove, dužan je da ovu investiciju iskoristi i održava aktivnom u svrhe koje ima. predviđeno poslovnim planom. Ako se prilikom svake kontrole, od strane službenika AZHB (pre potpisivanja ugovora, ad-hoc ili ek-post) utvrdi da se ulaganja u obnovljive izvore energije ne koriste kako je predviđeno poslovnim planom, onda će biti kažnjeni, prema važećem zakonodavstvu.

⁸ Za svakog zaposlenog radnika, podnosilac zahteva dobija 5 bodova plus ali ne više od 20 bodova, u slučajevima kada je zaposleno 4 ili više lica.

⁹Prihvatljivi su kandidati koji do dana podnošenja prijave nisu navršili 40 godina

DODATAK II
MERA 3 ULAGANJA U FIZIČKU IMOVINU U PRERADI I
PROMET POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA :

Tabela br.3 . Kriterijumi za izbor za sve podsektore

Br.	Kriterijumi za izbor	Bodovi
1.	Ulaganja u postizanje nacionalnih standarda bezbednosti hrane	25
2.	Ulaganja u projekte za poboljšanje položaja poljoprivrednika u lancu vrednosti (postizanje ugovora/ overeno) ¹⁰	20
3.	Ulaganje u proizvodnju energije u preduzeću iz obnovljivih izvora (min. 10% prihvatljive investicije) ¹¹	20
4.	Investicije koje se odnose na tretman otpada, prečišćavanje vode i/ili korišćenje otpadnih proizvoda – cirkularna ekonomija	15
5.	Investicije koje dovode do inovacija i diversifikacije proizvodnje Uvođenje najmanje dva nova proizvoda (ili dve različite vrste vina)	10
6.	Podnosioci prijave imali su pozitivno poslovanje u poslednje 2 godine (vidi dokument: Opšte stanje deklaracija i drugih transakcija PAK-a)	5
7.	Otvaranje radnih mesta (jedan bod za svakog novo zaposlenog radnika, ali ne više od 5 poena ukupno)	5
	Ukupno	100

DODATAK III
MERA 7 DIVERSIFIKACIJA FARMA I RAZVOJ POSLOVANJA

Tabela broj 4. Kriterijumi odabira „Sakupljanje i prerada ne drvnih šumskih proizvoda uključujući lekovito i aromatično bilje (sakupljeno ili gajeno LAB)

Kategorije			Bodovi
1	Iskustvo podnosioca prijave	Podnosilac prijave /kompanija ima iskustvo od 3 godine ili više u prikupljanju i obradi NDŠP i LAB;	40
		Podnosilac prijave / kompanija ima manje od 3 godine iskustva u prikupljanju i obradi NDŠP i LAB;	45
2	Mesto ulaganja	Ulaganje u planinska područja	10
3	Izvoz	Izvoz NDŠP i LAB (prethodne godine preko 500.000 evra)	5
4	Bezbednost hrane	Ulaganja u postizanje nacionalnih standarda bezbednosti hrane	15
5	Otvaranje radnih mesta	Investicija podrazumeva otvaranje novih radnih mesta na osnovu predloga projekta/biznis plana	10

¹⁰ Ulaganja u projekte za poboljšanje položaja farmera u lancu vrednosti (obavezujući/notarski ugovori)
a) da je najmanje 80% ugovorenih mlečnih sirovina iz lokalne proizvodnje;
b) da je najmanje 30% sirovine ugovorenog mesa iz domaće proizvodnje;
c) da najmanje 80% sirovina ugovorenog drveća, povrća i grožđa bude iz lokalne proizvodnje;
(ovo se mora dokazati notarskim ugovorima, dok se sopstvena proizvodnja preduzeća dokazuje biznis planom)
(ovo se mora dokazati notarskim ugovorima, dok se sopstvena proizvodnja preduzeća dokazuje biznis planom).

¹¹ Korisnik koji je planirao ulaganja u proizvodnju obnovljive energije i ostvaruje bodove za ovu namenu, dužan je da ovu investiciju iskoristi i održava aktivnom za namene koje je predvideo poslovnim planom. Ako se tokom svake kontrole od strane službenika AZHB (ad-hoc ili ek-post) utvrdi da se ulaganja u obnovljive izvore energije ne koriste kako je predviđeno poslovnim planom, onda će to biti kažnjeno prema zakonu na snazi.

6	Zaštita životne sredine ¹²	Investicije u obnovljive izvore energije	5
7	Novi podnosilac prijave ¹³	Kandidat ima 40 godina ili mlađi	5
8	Organska proizvodnja	Sertifikovan za organsku proizvodnju	5
9	ukupno		100

Tabela broj 5. Kriterijumi izbora za podmeru „Razvoj seoskog turizma/ agroturizma“

Kategorije			Bodovi
1	Iskustvo podnosioca prijave a) Iskustvo podnosioca prijave u seoskom turizmu (za fizička lica, dokazati NIF-om) b) Za preduzeća, dokazati sa relevantnom poslovnom aktivnošću	Podnosilac prijave ima iskustvo od 3 godine ili više u pružanju turističkih usluga	45
		Podnosilac zahteva ima manje od 3 godine iskustva u pružanju turističkih usluga	40
2.	Mesto ulaganja	Ulaganje u planinska područja	15
3.	Novi podnosilac prijave ¹⁴	Kandidat ima 40 godina ili mlađi	10
4.	Pol farmera	a) Žensko/fizičko lice najmanje 3 godine vlasnik gazdinstva na kome se obavlja delatnost seoskog turizma) da se dokaže NIF-om; b) Žensko/pravno lice najmanje 3 godine vlasnica seoskog turizma	5
5.	Zaštita životne sredine ¹⁵	Ulaganja u obnovljive izvore energije	10
6.	Zapošljavanje	Ulaganje u otvaranje novih radnih mesta na osnovu predloga projekta/biznis plana	5
7.	Kulturna baština	Ulaganja u objekte kulturnog nasleđa	5
8.	Podrška od LAG-ova	Investicije koje su u skladu sa SRR dotičnog LAG-a	5
Ukupno			100

Tabela broj 6. Kriterijumi izbora za podmeru „Prerada poljoprivrednih proizvoda u porodičnoj privredi“

Kategorije		Bodovi
1	Veličina farme	> 1ha poljoprivrednog zemljišta (zemljište na ime podnosioca prijave);
		45

- 12 Ulaganja u proizvodnju obnovljive energije/zaštitu životne sredine i klimatske promene, ako je korisnik predvideo ulaganja u korišćenje obnovljive energije i za tu namenu ostvari bodove, dužan je da ovu investiciju iskoristi i održava aktivnom u svrhe koje ima, predviđeno poslovnim planom. Ako prilikom svake kontrole, od strane službenika AZHB (pre potpisivanja ugovora, ad-hoc ili ek-post) utvrdi da se ulaganja u obnovljivu energiju ne koriste kako je predviđeno poslovnim planom, onda će biti kažnjeni, prema važećem zakonodavstvu.
- 13 Prihvatljivi su kandidati koji do dana podnošenja prijave nisu navršili 40 godina
- 14 Prihvatljivi su kandidati koji do dana podnošenja prijave nisu navršili 40 godina
- 15 Ulaganja u proizvodnju obnovljive energije/zaštitu životne sredine i klimatske promene, ako je korisnik predvideo ulaganja u korišćenje obnovljive energije i za tu namenu ostvari bodove, dužan je da ovu investiciju iskoristi i održava aktivnom u svrhe koje ima, predviđeno poslovnim planom. Ako se prilikom svake kontrole, od strane službenika AZHB (pre potpisivanja ugovora, ad-hoc ili ek-post) utvrdi da se ulaganja u obnovljive izvore energije ne koriste kako je predviđeno poslovnim planom, onda će se kazniti prema važećem zakonodavstvu.

		≤ 1ha ne manje od 0,50 ha poljoprivrednog zemljišta (zemljište na ime podnosioca prijave);	40
		3 ili više krava muzara ili 15 ovaca ili 15 koza (u domaćinstvu na ime podnosioca prijave)	45
		Manje od 3 muzne krave ili 15 ovaca ili 15 koza (u domaćinstvu na ime podnosioca prijave)	40
2	Bezbednost hrane	Ulaganja u postizanje nacionalnih standarda bezbednosti hrane	15

3	Zaštita životne sredine ¹⁶	Ulaganja u obnovljive izvore energije	10
4	Otvaranje novih radnih mesta	Ulaganje u otvaranje novih radnih mesta na osnovu biznis plana/predloga projekta	10
5	Mesto ulaganja	Ulaganje u planinska područja	10
6	Pol farmera	Podnosilac prijave žena	5
7	Novi aplikant ¹⁷	Kandidat ima 40 godina ili mlađi	5
	Ukupno		100

Tabela broj 7. Kriterijumi za izbor podmere „Proizvodnja meda“

Kategorije			Bodovi	
1	Veličina farme u trenutku prijave	Broj košnica	50 - 100	50
			101 - 150	45
			>150	40
2	Podnosilac prijave je registrovan kao preduzeće sa šifrom pčelarstva		10	
3	Mesto ulaganja	Investicija je u planinskom području;	10	
4	Zaštita životne sredine ¹⁸	Ulaganja u obnovljive izvore energije ;	10	
5	Otvaranje novih radnih mesta	Investicija obuhvata otvaranje novih radnih mesta na osnovu predloga projekta/biznis plana;	10	
6	Pol farmera ¹⁹	a) Žensko/fizičko lice najmanje 2 godine vlasnik gazdinstva na kome se obavlja delatnost „Proizvodnja meda“, sertifikovan od NIF-a; b) Žensko/pravno lice najmanje 2 godine vlasnica preduzeća „Proizvodnja meda“ ;	5	
7	Novi podnosilac prijave ²⁰	Podnosilac prijave ima 40 godina ili mlađi;	5	
	Ukupno		100	

Tabela broj 8. Kriterijumi izbora za podmeru „Nepoljoprivredne delatnosti u ruralnim područjima“

Kategorije			Bodovi
1	Starost aplikanta	Podnosilac prijave ima 40 godina ili mlađi ²¹ ;	45
		Podnosilac prijave je stariji od 40 godina	35

¹⁶ Ulaganja u proizvodnju obnovljive energije/zaštitu životne sredine i klimatske promene, ako je korisnik predvideo ulaganja u korišćenje obnovljive energije i za tu namenu ostvari bodove, dužan je da ovu investiciju iskoristi i održava aktivnom u svrhe koje ima, predviđeno poslovnim planom. Ako se prilikom svake kontrole, od strane službenika AZHB (pre potpisivanja ugovora, ad-hoc ili ek-post) utvrdi da se ulaganja u obnovljive izvore energije ne koriste kako je predviđeno biznis planom, onda će se kazniti prema važećem zakonodavstvu.

¹⁷ I pranešhem është aplikuesi i cili deri në ditën e aplikimit nuk i ka mbushur 40 vjet

¹⁸ Ulaganja u proizvodnju obnovljive energije/zaštitu životne sredine i klimatske promene, ako je korisnik predvideo ulaganja u korišćenje obnovljive energije i za tu namenu ostvari bodove, dužan je da ovu investiciju iskoristi i održava aktivnom u svrhe koje ima, predviđeno poslovnim planom. Ako se prilikom svake kontrole, od strane službenika AZHB (pre potpisivanja ugovora, ad-hoc ili ek-post) utvrdi da se ulaganja u obnovljive izvore energije ne koriste kako je predviđeno poslovnim planom, onda će biti kažnjeni, prema važećem zakonodavstvu

¹⁹ Pol poljoprivrednika, podnosilac zahteva dobija bodove po ovom kriterijumu ako je gazdinstvo (košnica) ili poslovna delatnost (proizvodnja meda) u njenom vlasništvu u poslednje 2 (dve) godine. Stvaranje veštačkih uslova za dobijanje bodova predstavlja prevaru i biće kažnjeno u skladu sa zakonima na snazi.

²⁰ Pribvatljivi su kandidati koji do dana podnošenja prijave nisu navršili 40 godina

²¹ Pribvatljivi su kandidati koji do dana podnošenja prijave nisu navršili 40 godina

2	Iskustvo podnosioca prijave	Podnosilac prijave – ima najmanje 2 godine iskustva u delatnosti za koju se prijavljuje	15
3	Mesto ulaganja	Investicija je u planinskom području;	15
4	Zapošljavanje	Investicija obuhvata otvaranje novih radnih mesta na osnovu predloga projekta/biznis plana;	10
5	Zaštita životne sredine ²²	Ulaganja u obnovljive izvore energije ;	10
6	Pol farmera	Podnosilac prijave žena	5
	Ukupno		100

Tabela broj 9. Kriterijumi izbora za podmeru „Uzgoj seoske živine“

Kategorije		Bodovi	
1.	Iskustvo aplikanta pre prijave	≥ 500 pilića ili pataka (ili ukupno više od 500 grla)	50
		≥ 200 gusaka ili pataka (ili ukupno više od 200 grla)	
		< 500 pilića ili pataka (ili manje od 500 grla ukupno)	
2.	Pol farmera	< 200 gusaka ili pataka (ili ukupno manje od 200 grla)	45
		podnosilac prijave žena	
3.	Novi aplikant ²³	Kandidat ima 40 godina ili mlađi	10
4.	Mesto ulaganja	Investicija je u planinskom području;	20
	Ukupno		100

Tabela broj 10. Kriterijumi izbora za podmeru „Ribarstvo“

Kategorije		Bodovi	
1.	Kapacitet proizvodnje Za početnike kapacitet nakon ulaganja u poslovni plan	≥ 3 t/god - < 10 t/god	45
		≥ 10 t/god - < 30 t/god	
		≥ 30 t/god	
2.	Iskustvo kandidata u akvakulturi	Podnosilac prijave je licenciran od strane MPŠRR;	20
		Podnosilac prijave je primio direktna plaćanja za akvakulturu u prethodnoj godini, ali nije licenciran;	
		Podnosilac prijave je početnik;	
3.	Novi podnosilac prijave ²⁴	Podnosilac prijave ima 40 godina ili mlađi;	10
4.	Mesto ulaganja	Investicija je u planinskom području;	5
5.	Zapošljavanje	Investicije, otvaranje novih radnih mesta na osnovu predloga projekta/biznis plana;	10
6.	Zaštita životne sredine ²⁵	Ulaganja u obnovljive izvore energije .	10
	Ukupno		100

²² Ulaganja u proizvodnju obnovljive energije/zaštitu životne sredine i klimatske promene, ako je korisnik predvideo ulaganja u korišćenje obnovljive energije i za tu namenu ostvari bodove, dužan je da ovu investiciju iskoristi i održava aktivnom u svrhe koje ima, predviđeno poslovnim planom. Ako se prilikom svake kontrole, od strane službenika AZHB (pre potpisivanja ugovora, ad-hoc ili ek-post) utvrdi da se ulaganja u obnovljive izvore energije ne koriste kako je predviđeno poslovnim planom, onda će biti kažnjeni, prema važećem zakonodavstvu

²³ Prihvatljivi su kandidati koji do dana podnošenja prijave nisu navršili 40 godina

²⁴ Prihvatljivi su kandidati koji do dana podnošenja prijave nisu navršili 40 godina

²⁵ Ulaganja u proizvodnju obnovljive energije/zaštitu životne sredine i klimatske promene, ako je korisnik predvideo ulaganja u korišćenje obnovljive energije i za tu namenu ostvari bodove, dužan je da ovu investiciju iskoristi i održava aktivnom u svrhe koje ima, predviđeno poslovnim planom. Ako se prilikom svake kontrole, od strane službenika AZHB (pre potpisivanja ugovora, ad-hoc ili ek-post) utvrdi da se ulaganja u obnovljive izvore energije ne koriste kako je predviđeno poslovnim planom, onda će biti kažnjeni, prema važećem zakonodavstvu.